

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**M. Adami, Scriptoris Vetvsti, Historia Ecclesiastica,
Religionis Propagatae Gesta, Ex Hammabvrgensi
Potissimum Atque Bremensi Ecclesiis, Per Vicina
Septentrionis Regna**

Adamus <Bremensis>

Helmetadi[i], 1670

IV. Diplomata XXIV. vestusta, Adamvm diversis in locis quam maxime
illustrantia, & partim nunc primum edita.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11096

VETERUM
ALIQVOT DIPLO-
MATVM AD M. ADA-
MUM ILLUSTRANDUM
QUAM MAXIME FACIENTIUM,
ET PARTIM
HACTENVS INEDITO-
RVM,
SYLLOGE.

VETERUM
ALIOVOT DIPL
MATVM AD M ADA
MUM ILLUSTRANDUM
QVAM MAXIME FACIENTIUM
ET PARTIM
HACTENVS INEDITO
RVM
SYLLOGE

I.

DIPLOMA IMP. CAROLI MAGNI
DE FUNDATIONE EPISCOPATUS
VERDENSIS.

IN NOMINE SANCTÆ ET INDIVIDVÆ
TRINITATIS CAROLVS DIVINA MI-
SERATIONE ORDINANTE REX.

*Um Domini nostri Iesu Christi virtute fa-
vete, bellorum victoriam nuper potiti fuerimus,
si graciaram in immensum actione in ipso &
non in nobis gloriamur, & pacem in presenti-
arum, & regni prosperitatem, in futuro au-
tem pro meritis nos donari supernæ mercedis perpetuitate
non diffidimus. Quapropter notum sit omnibus fidelibus in
Christo, quod Saxones, qui hætenus Deo & nobis ob suæ per-
tinaciam perfidiæ, semper cervice indomabili, & rebelles, ob-
secundare detrectarunt, modo tandem aliquando virtute
Christi propiciante, bellorum instancia vicimus, & ad baptis-
mi graciaram divinam miseracione perduximus, a ut gentes quæ
Dominum gloriæ non noverant, & regna quæ nomen Do-
mini non invocaverant, in lege Domini meditari die ac no-
cte adjudicavimus, & qui hucusque jugum Christi ferre mi-
nimè contendebant, domino nostro Ihesu Christo & sacerdo-
tibus eius, omnium jumentorum suorum, & fructuum terræ, Et*

Diploma
hoc in ed-
tum hætes
nus, quod
Vir Nobil-
liff. D. Her-
mannus
Conringio
ex optimæ
note mem-
brana ex-
scribi olim
curaverat,
egoque
jam ante
aliunde
possidebã
potest re-
ferri, tum
ad pag. in
Adamo 12,
& cap. 11.
tum ad c.
xvii. ibid.
& pag. 19.
a Meum Ex.
Ms. habet
Et

perturbare, possessiones ejus auferre, ablatas retinere, mi-
 nuere & aliquibus vexacionibus fatigare, sed omnia ad inte-
 gritatem conseruentur. Vt autem hec confirmacionis sen-
 tencia, oblacionisque donacio, rata & inconuulsa, & omni æ-
 vo intransibilis permaneat, ex precepto summi pontificis, &
 universalis papæ Adriani, nec non d Mogunciensis archiepi- d Mogun-
 scopi Lullonis, & omnium qui inibi aderant, sanctorum tinenlis.
 pontificum & catholicorum sacerdotum, & Alcquini insi-
 gnis prædicatoris, racionis consilio, supra memoratam sanctæ
 Dei genitricis aecclesiam, cum omnibus appendiciis, & dona-
 tivis, Suitberto sanctæ conuersacionis viro, & immortalis
 memoriæ, coram Deo & apud homines commissimus. Quem
 quidem in agro Dei laborantem, primum eidem aecclesiæ bo-
 num militem Ihesu Christi præfecimus, ut populo adhuc rudi,
 verbi Dei semina, messem deinceps latura, secundum dispen-
 satam sibi sapientiam, tamquam fidelis seruus & prudens, in
 domo Dei administraret, & canonica ordinacione & compe-
 tenti, & aecclesiastica institucione, aecclesiam sibi delegatam,
 tam novellam plantaret atque rigaret, donec oracionibus ser-
 vorum suorū interpellatus omnipotens Deus incrementum
 daret. Veruntamen quia casus præteritorum præscios &
 cautos nos reddunt futurorum, ne quis sibi aliquam in eadem
 diocesi, avertendo e regulam, ascribat usurpative potestatem, e reguba-
 certo eam limite fecimus terminari. Terminos autem ejus rem adle-
bat.
 firmos, inconuulsos, & per omne seculum finconuertibiles, a f incommu-
tabiles.
 apostolica auctoritate, & nostræ regie majestatis præcepto
 circumscribi præcepimus; id est: V Virraham fluvium, Fa-
 ristinam,

g Bicinam.
h Weyme-
nam.
i Calden-
bach.
k Ostam.
l Vternam.
m Aseboc.
n Strubach

riffinam, g Bicinam usque in h VViemenam, à VVieme-
na in paludem, quæ dicitur i Culdenbach, deinde usque quo-
que perveniatur ad k Hostã, ab Ostal Vtervam, Bivernam,
Wissenbroc, m Aseboc, Chiffenmor, Qvistinam, Mo-
tam paludem, quæ dicitur Sigesfridesmor, Mulenbach,
iterumq; Ostam, Sneidbach, VVimaream, Hasulam, n
Steinbach, Liam fluvium, qui absorbetur ab Albia fluvio.
dehinc trans Albiam ubi Bilena mergitur in Albiam. de-
hinc in ortum Bilene, o inde ubi Travena absorbetur à ma-
ri, deinde usq; p quoque perveniatur ubi Pene fluvius currit
in mare Barbarum. Inde in ortum ejusdem fluminis. Hinc
in Eldam. Dehinc in Albiam. inde in rivum Alend. In-
de in rivum Bese. inde in Rodouve usque in paludem,
quæ dicitur Rokesford. inde in Horam fluvium, Cal-
lenvorde. Inde in ortum Horæ. Hinc in ortum
Hisnæ. Hinc in rivum Scarback. Inde in ortum
Geltbach, & ipsum rivum in decensu in Vrsenam, & in
ascensu Vrsenæ in VVizenam, hinc in ortum ejusdem flu-
minis. hinc in paludem quæ dicitur Snederebroch. hinc
in Lernam, & per mediam paludem, quæ dicitur Cam-
perebroch. & sic trans Aleram in VVirraham. Et ut
hec auctoritas bujus donacionis & circumscriptionis nostræ
in Dei nomine firmiorem & pleniorẽ obtineat vigorem,
& nostris, & futuris temporibus à fidelibus Christi verius
credatur, & diligentius observetur, manu propria subscripsi-
mus, & sigilli nostri impressione assignari jussimus.

o eandem.
p quo

Signum

Signum Domini q
sanctissimi.

Caroli Regis

q Karoli
regis invi-
cissimi.

LVILO Archiepiscopus Mogunciensis recognovi.
HILDEBALDVS Archiepiscopus Coloniensis &
sacri Palacij Capellanus, recognovi.

AMALHARIVS Treverensis Archiepiscopus re-
cognovi.

Data III. Kalendas Iulij, Anno Domini & incarnacio-
nis DCCCLXXXVI. Indictione XII. anno autem regni Domi-
ni Karoli. XIII. Actum Maguncie feliciter. AMEN.

II.

HLVDOVICI IMP. DIPLOMA
DE FVNDATIONE ARCHIEPISCOPATVS
HAMMABVRGENSIS.

Exeat uti hic typis exscriptum est, in Syntagmate Scriptorum Septentr.
verum Erpoldi Lindembrogii, pag. 143. & 144. Ex Philippi vero Cesaris
Triapostolatu Septentr. Petrus Lambecius Auctar. lib. 1. rerum Hamburg.
p. 354. inseruit. Unde Variantes lectiones hic desumpta sunt:

In nomine Domini Dei & Salvatoris nostri JESV
CHRISTI, HLVDOVICVS divina [a favente &] ^a Deest
propitiantia clementia Imperator Augustus. ^b favente &

Specialibus cujusque fidelium nostrorum necessita-
tibus ^b prospectius subveniendum esse Imperialis au- ^b legitur
toritas monstrat, quanto magis ad debitam generali- ^b prospectus.
tatis providentiam equum dignumque pertinet, ut Ecclesie
Catho-

e additur suo
 d provectu
 e adhibea-
 mus.
 f Aquilo-
 nalibus.
 g gente vi-
 delicet Da-
 norum sive
 Sveonum.
 h Desunt
 ibi hic pa-
 renthesi
 inclusa.
 i Episcopa-
 lem.
 k gratia.
 l haberent
 incelsiter.

Catholica atque Apostolica, quam Christus c pretioso san-
 guine redemit, eamque nobis regendam tuendamque commi-
 sit, piam ac sollicitam in cunctis oportet gerere curam, & ut
 in ejus d prospectu vel exaltatione congruam e exhibeamus
 diligentiam novis ad ejus necessitatem vel utilitatem atque
 dignitatem pertinentibus rebus, nova imo necessaria & uti-
 lia provideamus constituta. Idcirco sanctæ Dei Ecclesiæ fi-
 lijs presentibus & futuris certum esse volumus, qualiter di-
 vina ordinante gratia nostris in diebus, f Aquilonaribus
 in partibus, in g gentibus videlicet Danorum, Suecorum,
 [h Norvveon, terræ Gronlandon, Hallingalandon,
 Islandon, Scredevindon, & omnium Septentrionalium
 & Orientalium Nationum] magnum caelestis gratia prædica-
 tionis sive acquisitionis patēfecit ostium. Ita ut multitudo
 hinc inde ad fidem Christi conversa, mysteria cœlestia, Eccle-
 siasticaque subsidia desiderabiliter expeteret. Unde Domino
 Deo nostro laudes immensas persolventes extollimus, qui no-
 stris temporibus & studiis sanctam ecclesiam, sponsam videnti-
 cet suam, in locis ignotis sinit dilatari atque proficere. Quam-
 obrem unacum sacerdotibus cæterisque Imperii nostri fide-
 libus, hanc Deo dignam cernentes causam valde necessariam,
 atque futuræ Ecclesiæ dignitati proficuum, dignum duximus,
 ut locum aptum nostris in finibus e videntius eligeremus, ubi
 sedem i Archiepiscopalem, per hoc nostræ auctoritatis præce-
 ptum statueremus, unde omnes illæ barbaræ nationes æternæ
 vitæ pabulum facilius uberiusque capere valerent, & sitien-
 tes salutis k gratiam præ manibus vel oculis haberent, l in-
 super

Super & magnorum progenitorum nostrorum sacralucran-
 di studia nostris in diebus nunquam deficerent. n Progeni-
 tor etenim noster gloriose memoriae KARVLVS omnem
 Saxoniam Ecclesiasticae religioni subdidit, jugumque Chri-
 sti adusque terminos Danorum atque Slavorum, corda
 ferocia ferro perdomans docuit, ubi inter has utrasque gen-
 tes o Danorum sive VVinedorum ultimam Saxonie
 partem sitam & diversis periculis, temporalibus videlicet
 & spiritualibus, interiacentem perspiciens, Pontificalem ibi-
 dem sedem fieri decrevit trans Albiam. Vnde postquam
 terram p Transalbianorum laxata captivitate, quam ob
 multam perfidiam in ipsis Christianitatis initiis patratam
 per septennium passi sunt, ne locus ille a barbaris invadere-
 tur q Ekeberto Comiti restituere praeceperat, non jam vi-
 cinis Episcopis r committere voluit. Sed ne quisquam eo-
 rum hanc sibi deinceps parochiam vindicaret, ex remotis Gal-
 liae partibus quendam Episcopum Amalarium nomine dire-
 xit, qui primitivam Ecclesiam ibidem consecraret. Sed & ei-
 dem Ecclesiae sacras reliquias, ac plura Ecclesiastica mune-
 ra, pia largitate specialiter destinare curavit. Postmodum
 vero captivis optatam ad patriam undique confluentibus, e-
 andem parochiam cuidam presbytero f Heride nomine spe-
 cialiter commendavit, quem univ[er]se t Transalbianorum
 Ecclesiae, u ne ad ritum x relaberetur gentilium, vel quia
 lucrandis adhuc gentibus locus ille videbatur aptissimus, dis-
 posuerat consecrari y Archiepiscopum, ut z ipsi occasione vel
 auctoritate summa in ipsis terminis gentium, sedulitate pra-
 dicandi

m Deest
 nostrorum
 n genitor

o Danorū
 videlicet
 sive Wan-
 delorum.

p Nordal-
 bingorum,
 q Ekeberto.
 r Additur
 locum illū.

a Heridac.
 t Nordal-
 bingorum.
 u additur
 videlicet.
 x relaberē-
 tur gentiū.
 y Episcopū.
 z Ipsa.

dicandi sancta multiplicaretur Ecclesia, dum vicinorum ipsius
 novitatis Episcoporum multa latitudinis cura non sufficie-
 bat discurrere per omnia. Delegavit etiam eidem presby-
 tero quandam cellam a Rodenach vocatam, quatenus ei-
 dem loco periculis circumdato fieret supplementum. Sed quia
 consecrationem jam dicti viri, velox ex hac luce transitus
 pii genitoris nostri b fieri prohibuit. Ego autem, quem di-
 vina clementia in sedem regni ejus asciverat, cum in multis
 Regni c negotiis insisterem, hoc quoque d prædictum pa-
 tris mei studium, velut Regni in finibus e minus cautè ad-
 tenderem, & prædictam parochiam vicinis Episcopis interim
 commendavi. Nunc autem tam propter supra scripta Ec-
 clesiastica lucra in gentibus demonstrata, quam & propter
 votum pii genitoris nostri, ne quid ejus imperfectum rema-
 neat, statuimus una cum consensu Ecclesiastico præfata ul-
 tima in regione Saxonica trans Albiam, in loco nuncupato
 Hammaburg, cum universa g Transalbianorum Eccle-
 sia, proprii vigoris constituere sedem Archiepiscopalem; cui
 & primum præesse, atque solenniter consecrari per manus
 Drogonis Metensis, & summæ sanctæ Palatinæ dignita-
 tis præfulis, Ansgarium fecimus Archiepiscopum, adstanti-
 bus Archiepiscopis Ebbone Remensi, Hetti Treverensi, &
 Orgaro h Moguntienſi, cum plurimis aliis generali in con-
 ventu totius Imperii nostri præfulibus congregatis: assisten-
 tibus quoque specialiter & consentientibus atque consecran-
 tibus Helingando sive VVillerico Episcopis, à quibus
 jam dictæ parochiæ partes à nobis [i & à patre nostro] sibi
 olim

a Rodnacc

b additur

in diebus

ejus.

c disponē-

dis nego-

tiis.

d prædicti.

e inseritur

peractum.

f additur:

quod dicitur

quibusdā

jam dictam

cellam ad

indam mo-

nasterium

contulit

vicinam ve-

ro paro-

chiam &c.

g legitur:

Nordalbin

gorum pio

vincia

Ecclesiæ

h Mogun-

taciensi.

i Desunt

ibi hæc

verba.

olim commendatas recepimus. Cui videlicet Ansgario k
 tam nostræ, quam sanctæ Romanæ Ecclesiæ auctoritate, quæ præ-
 hanc Deo dignam in præfatis gentibus commisimus legatio- fatis in gen-
 nem, ac proprii vigoris scribere decrevimus dignitatem. tibus hæc
 [Et quia casus præteritorum cantos nos facit in futurum, nostris in
 ne quisquam Episcoporum aliquam sibi trans Albiam, vela- diebus dia-
 licubi in prædicta parochia vindicet potestatem, certo limi- gnissima in
 te circumscriptum esse volumus, videlicet ab Albia flumi- convocati-
 ne deorsum usque ad mare Oceanum, & rursum per omnem one genti-
 Slavorum provinciam usque ad mare, quod Orientale lium vel re-
 vocant, & per omnes prædictas nationes Septentriones. demitione
 Omnes quoque paludes, infra sive juxta Albiam positas, captivorum
 cultas & incultas, infra terminos ejusdem parochiæ poni- monstrata
 mus; ut Transalbiani se & sua ab incursum paganorum, qui sunt lucra
 sepe timendus est, securius in his locis occultare queant. Desunt
 Et ut hæc nova constructio periculosis in his locis cæpta, ibidē hic
 subsistere in valeat, quandam cellam Turholt n vocatam parenthe-
 tam huic novæ constructioni, quam Archiepiscopi succes- si inclusa
 sorumque suorum in gentibus legationi pereuniter servitu- usque ad
 ram ad nostram nostræque sobolis perpetuam mercedem di- occultare
 vina offerimus Majestati. † Res p itaque præfate sedis, queant.
 & q jam dicti monasterii sub plenissima defensione, & im- in valeret,
 munitatis tuitione volumus ut consistant, & ut liceat s nec præva-
 venerabili Archiepiscopo prædicto, suisque successoribus, lente bar-
 ac omni clero sub eorundem regimine constituto, quiete in barorum
favitia dei
periret,
quādā &c.
n nuncupa-
tam.
o obtulim;
 † Vide in fra, que
 hic in di- sta editio-
 ne inse- runtur.
 p quoque q præscri-
 pri.

Aa 2

Dei

v adduntur & hic nonnulla, quæ infra vide sub hoc signo. † prædicto venerab.

t degerē. **Dei servitio t gerere, & pro nobis, proleque nostra, atque**
 u imperii **statu totius Imperii, u divinam misericordiam exorare.**
 nostri. **Et ut hæc autoritas sui vigoris perpetuam obtineat firmita-**
 annuli. **tem, manu propria subter eam firmavimus, & x sigilli no-**
 stri impressione signare iussimus.

y Hic pa-
 renthesi
 inclusa
 desunt ibi

[y Signum Hlodevici piissimi Imperatoris.
 Hirminmarus Notarius ad vicem Theo-
 donis recognovi.)

z & hæc
 ibi desunt.

Data Idus Maii Anno XXI. Imperij Domini Hlodevici
 piissimi Augusti, Indictione XII. Actum Aquisgrani in
 Palatio regio, in Dei nomine feliciter. AMEN. (L Anno
 Domini Iesu Christi, DCCCXXXIV.)

† Post Maiestati in Philippi Caesaris editione additur : Homines
 quoque, qui eiusdem Cella beneficia habere videntur, ab omni expeditione vel
 militia absolvimus, ut idem venerabilis Episcopus ad hanc Deo dignam per-
 agendam in provisis temporibus legationem, nullum in hoc paratur impedi-
 mentum. Dona vero que ex eadem Cella nostris partibus dare solebant, &
 nobis quoque successoribusque nostris similiter dari volumus. His exceptis
 maius minusve in convocatione paganorum, vel redemptione captivorum, sive
 eiusdem sedis supplemento multi modis periculis circumdato, vel ibidem Deo
 militantium solatio, ob amorem Dei ac B. Sixti Confessoris eius, perpetuo
 delegamus. Res quoque &c.

* Post consistant lit. r. sequitur, & tueantur, ita ut nullus iudex pu-
 blicus, aut alia qualibet potestate publica prædita persona, de eorum rebu-
 freda, tributa, mansionaticos vel paratas, aut teloneum, vel fideiussores tolle-
 re, aut homines ipsorum tam litos, quam ingenuos super terram eorum man-
 nentes distringere; nec ullas publicas functiones, aut redibitiones, vel illicitas
 occasiones requirere vel exigere præsumat. Sed liceat &c.

DE CONFIRMATIONE ANSGARII

Primi Archiepiscopi Hamburgensis
per Papam Gregorium IV.

GREGORIUS Episcopus servus servorum Dei, omnium fidelium diuinitate certum esse volumus, qualiter beatæ memoriæ præcellentissimus Rex KAROLVS, tempore prædecessorum nostrorum divino afflatus spiritu, gentem Saxonum sacro cultui subdidit, jugumque Christi, quod suave ac leve est, ad usque terminos Danorum siue Slavorum corda ferocia perdomans docuit, ultimamque regni ipsius partem trans Albiam inter mortifera paganorum pericula constitutam, videlicet ne ad ritum relaberetur gentilium, vel etiam, quia lucrandis adhuc gentibus aptissima videbatur, proprio Episcopali vigore fundare decreverat. Sed quia mors effectum prohibuerat, succedente ejus præcellentissimo filio HLUDEVVICO Imperatore Aug. pium studium sacri genitoris sui efficaciter implevit. Quæ ratio nobis per venerabiles Ratolfum siue Vernoldum Episcopos, nec non Geroldum Comitem vel missum venerabilem relata est confirmanda. Nos igitur omnem ibi Deo dignam statutam providentiam cognoscentes, instructi etiam præsentia fratris filiique nostri Ansharii, primi Nordalbingorum Archiepiscopi per manus Drogonis Metensis Episcopi consecrati; sanctum studium magnorum Imperatorum, tam præsentis auctoritate, quam etiam pally datione, more prædecessorum

In Syntagma
mate Lindenbrogii
pag. 145.

forum nostrorum roborare decrevimus, quatenus tanta au-
 thoritate fundatus praedictus filius noster, ejusque successores
 lucrandis plebibus insistentes adversus tentamenta Diaboli,
 validiores existant, ipsumque filium nostrum jam dictum
 Ansharium & successores ejus legatos in omnibus circum-
 quaque gentibus Danorum, Sueonum, Nortvehorum,
 Fariae, Gronlandan, Helsingolandan, Islandan, Scri-
 devindum, Slavorum, nec non omnium Septentrionalium
 & Orientalium nationum quocumque modo nominatarum
 delegamus. Et posito capite & pectore super corpus & con-
 fessionem sancti Petri Apostoli, sibi suisque successoribus vi-
 cem nostram perpetuo retinendam, publicamque evangeli-
 zandi tribuimus auctoritatem, ipsamque sedem Nordalbin-
 gorum, Hammaborch dictam, in honore sancti Salvato-
 ris, ejusque intemeratae genetricis Mariae consecratam, Ar-
 chiepiscopalem esse decernimus. Consecrationem vero suc-
 cedentium sacerdotum donec consecrantium numerus ex gen-
 tibus augeatur, sacrae palatinae providentiae interim com-
 mittimus. Strenui vero praedicatoris persona, tantoque of-
 ficio apta in successione semper eligatur, omnia vero a vene-
 rabili Principe ad hoc Deo dignum officium deputata no-
 stra etiam auctoritate pia ejus vota firmamus, omnemque
 resistantem vel contradicentem, atque piis nostris huius studiis
 quolibet modo insidiantem, anathematis mucrone percuti-
 mus, atque perpetua ultione reum diabolica sorte damna-
 mus, ut culmen Apostolicum more praedecessorum nostrorum
 causam Dei pio affectu zelantes ab adversis hinc inde parti-
 bus

bus tutius muniamus. Et quia te charissime fili Anschari Divina clementia nova in sede primum disposuit esse Archiepiscopum, nosque pallium ad missarum solemnita celebranda tribuimus, quod tibi in diebus tuis, uti & Ecclesie tue perpetuo statu manentibus privilegiis uti largimur. Sancta Trinitas vitam tuam conservare dignetur incolumem, atque post seculi amaritudinem ad perpetuam perducatur beatitudinem; Amen.

IV.

LEONIS PAPÆ RESCRIPTUM AD
ANSCHARIVM ARCHIEPIS-
COPVM.

LEO Episcopus servus servorum Dei, beatissimo An- Apud Lind
de brog.
pag. 146.
schario sanctæ Hammaburgensi Ecclesie Archiepi-
scopo, eterne vite beatitudinem.

*QUONIAM Apostolica dignitatis est, non solum Eccle-
sias fundare, sed & ab aliis Eccl. siarum spiritualibus archite-
ctis fundatas sublimare, dignum duximus, frater charissime,
pro petitionis tue voto aures debite benignitatis tua inclina-
re. Concedimus igitur sicut à prædecessore nostro beato Gre-
gorio concessum est, scilicet ut gentes VVimodiorum,
Nordalbingorum, Danorum, Norvvenorum, Suevo-
rum vel quascunque septentrionalium nationum iugo fidei
prædicatione tua subdideris, ad sedem Hammaburgensem spi-
rituali dominatione possideas & omnibus successoribus tuis
eandem sedem perpetuo possidendas relinquant. Decernimus*

quo-

quoque tibi & omnibus successoribus tuis ad sedem Hammaburgensem, usum pallii in festis & temporibus, à prædecessore nostro tibi de nominatis, scilicet in Paschate, in Pentecoste, in Natale Domini, in Assumptione, in nativitate, in purificatione sanctæ Mariæ, in Natalitiis Apostolorum, & dominicis diebus, & omnibus festis, in diœcesi tua celebribus. Ornari quoque caput tuum mytra, portari ante te crucem. Age ergo frater beatissime opus bonum quod incepisti, nec desistas donec perficias. Funda in locis oportunis Ecclesias, consecra presbyteros, & determinatos terminos ordina Episcopos, quorum omnium tu Archiepiscopus existas: omnesque supradictarum nationum amplius profuturi Episcopi, cum subjectis sibi plebibus tibi & omnibus successoribus tuis ad sedem Hammaburgensem perpetua subjectione & obedientia subjecti permaneant. Præterea tibi & sanctæ Hammaburgensi Ecclesiæ, & omnibus successoribus tuis auctoritate Apostolica firmamus, quæcunque Ecclesiæ tuæ à Christicolis tradita sunt, vel amplius delegata fuerint in parochiis, in prædiis, in omnibus rebus mobilibus vel immobilibus, in mancipiis utriusque sexus; ut ea Ecclesia prædicta, in violabili potestate perpetuo possideat. Siquis autem contra hujus nostræ auctoritatis privilegium ire tentaverit, & quoquomodo in parte vel in toto frangere nisus fuerit, etiamsi sit Apostolicæ dignitatis persona, æterna excommunicatione cum Iuda traditore Domini pereat, nisi resipiscat, & Ecclesiæ Hammaburgensi satisfaciat. Data per manum Stephani Cancellarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ mense Martio, Indictione XII.

NICO-

NICOLAI PAPÆ DE CONFIRMA-
TIONE RAMESLOÆ DIPLOMA.

NICOLAVS Episcopus servus servorum Dei, omnibus fidelibus sanctæ Dei Ecclesiæ, præsentis scilicet temporis & futuri. Quisquis Dominum & Redemptorem nostrum Iesum Christum de sinu patris ad terram pro demonstranda cordibus hominum vera & certa fide descendisse non dubitat, profecto non ignorat, omnes qui ejusdem fidei per gratiam ipsius participes facti sunt, & præcipue nos, qui per primum tantæ virtutis ministrum locum præcipuum retinemus, hominibus debere lucrando insistere, & per universas gentes verbi semina serere, & solatia ferentibus ministrare. Nunc autem quia Hludevvicus sublimissimus Rex per Salomonem venerabilem Episcopum civitatis Constantiæ nostro studuit Apostolatui intimare, quod piæ memoriæ Hludovvicus Imp. genitor suus quendam monachum nomine Ansharium de monasterio Corbeia tulisset, & collocasset eum juxta Albiam fluvium in confinibus Slavorum & Danorum, atque Saxonum, in castello Hammaburg, annuente ac solennia sedis Apostolicæ privilegia præbente, prædecessore nostro beatæ memoriæ Papa Gregorio, cujus etiam auctoritate in supradictò Nordalbingorum populo sedes constituta est Archiepiscopalis, in castello superius memorato Hammaburg; & in eadem quoque sede accepto à sede Apostolica pallio, Archiepiscopus primus est ordinatus Anshari-

Apud Lindenbrog.
pag. 148.
Vide Adamum lib. 6.
cap. 23.
pag. 220.

us: Cui à præfato Pontifice delegata est cura seminandi ver-
 bum Dei, & animas lucrandi Deo. Cujus delegationis, & au-
 thoritatis, & pallii acceptionis pagina nobis est à præfato fi-
 lio nostro Hludovvico rege per jam dictum Salomonem
 Episcopum destinata, juxta morem sanctæ Romanæ Ecclesiæ
 bullata. Per cujus tenorem pagine hæc ita fuisse comperi-
 mus, sicut pietas nobis jam fati regis per fidelem virum, Sa-
 lomonem scilicet Episcopum intima vit. Verum quia
 KARVLVS Rex frater sæpediti regis Hludovvici abstulit
 à prænominato loco, qui dicitur Hammaburg monasteri-
 um, quod appellatur Turholt, utpote quod post partitionem
 inter fratres suos in regno suo coniacere videbatur, situm in
 Occidentali Francia; quod illic genitor suus ad supplemen-
 tum & victum Episcopo & Clericis ejus dederat, capere, sicut
 fertur, omnes ministri altaris recedere. Deficientibus quip-
 pe necessariis sumptibus ab ipsis recesserunt gentibus, & ea-
 dem ad gentes legatio per hujusmodi factum defecit. Ipsa quo-
 que metropolis Hammaburg, Dei permittente occulto ju-
 dicio, per barbarorum sævitatem prorsus devastata est. Con-
 tigit namque ex improvise piratas advenientes civitatem
 na vigio circumdedisse, filius vero noster Archiepiscopus An-
 scharius ibi positus, cum hiis qui aderant in urbe ipsa, vel in
 suburbio manentibus primo quidem audito adventu eorum
 locum ipsum continere voluit, donec majus eis veniret auxili-
 um, sed impellentibus paganis & civitate jam obsessa cum eis
 resisti non posse conspexit, quomodo pignora sanctarum reli-
 quiarum asportarentur, præparavit, sicque ipse clericis suis
 buc

huc illucque fuga dispersis etiam sine cappa sua vix evasit. Denique hostes arrepta civitate ac succensis omnibus & direptis egressi. Hiis ita peractis, cum filius noster jam dictus Ansharius multis esset pressuris & calamitatibus oppressus, & fratres congregationis ejus una cum sanctis pignoribus per varia loca circumeundo huc illucque vagarentur, & nusquam sedem haberent quietam, matrona quaedam nomine Ikia, divino amore tacta ex sua hereditate possessiunculam ei tradidit in sylva Ramesloa nominata, in pago Berdangoa, in Episcopatu VValdgarij Verdensis Ecclesie Episcopi, ubi & cellam construxit, & reliquias sanctorum una cum fratribus qui supererant collocavit. Quamobrem Clementissimus Rex jam saepe dictus Hlodovvicus querere cepit quomodo ei solatium subsistendi faceret, quo legationis sue mandatum perficere posset. Et quia in eadem provincia cellam nullam huic legationi habebat congruam, suggerere studuit praedicto VValdgario Verdensis Ecclesie Episcopo, ut ejus permissione ei liceret in supra dicto loco Ramesloa monasterium ex suis impensis construere, ubi fratres qui tanta clade superfuerant, sustentarentur, & ipse locum suspirandi, & si qua unquam facultas suppeteret, propter vicinitatem ejusdem loci Hammaburgensem Ecclesiam restaurandi, haberet, sub suo successorumque ejus regimine & potestate mansurum. Cui quidem rei ipse admodum contrarius extitit. Qua de causa postmodum in VVormatia civitate positus, regibus Hlodovvico & Hlotario presentibus, Archiepiscopis Ebone Remensi, Hetti Treverensi, & Otgario Mogon-

Mogontiacensi, cum plurimis aliis generali interventu utriusque regni præsulibus congregatis, hæc eadem res posita est. Quod cum ab omnibus bene ita ordinatum probaretur, ut prædictus Pontifex VValgarius hoc ipsum sua auctoritate concederet & firmaret, cuncti roga verunt. Qui primo quidem fortiter hiis reniti cæpit, justum non esse multipliciter asserens, ut honorem suæ sedis in aliquo minueret, postremo tamen & ipsis regibus & cunctis Episcopis ibi aggregatis pro hoc ipso eum rogantibus, & omnino causa necessitatis id licitum fore dicentibus, respondit, si Apostolica auctoritate firmaretur, ex se quoque ratum esse. Unde per sæpe nominatum venerabilem missum, Salomonem videlicet Constantiæ civitatis Episcopum hoc relatatum est confirmandum, ac postulatum est nostra auctoritate roborandum. Nos igitur id subtili perpendentes examine, animadvertimus propter instantem necessitatem, & animarum lucra in gentibus demonstrata, utile fore. Omnia enim quæ proficua Ecclesiæ probantur existere, & divinis non resultant præceptionibus, licita & faciendæ esse non dubitamus: maxime in tam novellæ Christianitatis plantatione, in qua varii solent eventus contingere. Quamobrem omnipotentis Dei & beatorum Apostolorum Petri & Pauli, & hoc nostro decernimus decreto, secundum reverendissimi Regis Hludovvici votum, & prænominati Episcopi VValdgarii, aliorumq; Episcoporum consensum, ut prædictum monasterium Ramesloa nominatum, sub potestate & regimine Anscharii Hammaburgensis Ecclesiæ Archiepiscopi, ejusq; successorum perpetualiter consistat.

Nul-

Nullus ergo Ferdensis, vel quilibet Episcopus ullam sibi deinceps in eodem monasterio vindicet potestatem. Quin imo & ipsi & omnibus suademus, & verae religionis cultoribus, ut sacra hac legatione fungentibus adiutorio & solatio sint, quatinus pro gratia hujus beneficij plenam mercedem recipere mereantur, ab eo qui dixit, Ite, docete omnes gentes. Et: Quicumque receperit vos, me recipit. Itaque omnia à dilecto filio nostro rege Hludovvico ad hoc Deo dignum officium deputata, nostra etiam pia ejus vota auctoritate firmamus. Et quia casus præteritorum nos cautos faciunt in futurum, omnem quoque adversantem vel contradicentem, atque piis hiis nostris studiis quolibet modo insidiantem anathematis mucrone percutimus, atq; perpetua ultionis reum diabolica sorte damnamus, ut culmen Apostolicum more prædecessorum nostrorum, causamque Dei pio affectu Zelandes, ab adversis hinc inde partibus tutius muniamus. Observator vero & custos hujus nostræ salutiferæ præceptionis benedictionis gratiam à beato Petro Apostolorum Principe, & cælestis retributionis aeternæ gaudia à justo iudice Domino Deo nostro consequi mereatur. Scriptum per manum Leonis notarij, regionarij, & scriniarij sanctæ Romanæ Ecclesiæ in mense Maio, Indictione 12. Datum Kalend. Iunii per manus Tiberii primicerij, sanctæ sedis Apostolicæ. Imperante Domino pijsimo Papa. Anno pontificatus ejus. 5, Indictione 12.

Ex Appen-
dice Tria
postularus
Septentr.
Philippi
Caesaris, re-
tulic in Au-
stadium su-
um lib. 1.
Orig. Ham-
burg. P.
Lambec.

p. 379. edi-
dit etiam
Albertus
Crantzius
in Metrop.
l. 1. c. 38. &
39. Vide A-
damum c.
27. lib. 1.
a Crantz.
legit sus-
turi, Salu-
tem & A
postoli-
cam bene-
dictionem.
b tenemus
c Salemo
nem
d Saxo-
numque
e Bremon
& Verden

f causa
præfati

NICOLAI I. DIPLOMA DE CONJUNCTI- ONE ECCLESIARVM HAMBVRGENSIS ET BREMENSIS.

NICOLAUS Episcopus, servus servorum Dei, omni-
bus fidelibus sanctæ Dei Ecclesiæ, præsentis temporis
scilicet & a futuris. Quisquis Dominum & Redemto-
rem nostrum Iesum Christum de sinu Patris ad terram pro
demonstranda cordibus hominum vera & certa fide descen-
disse non dubitat, profecto non ignorat, omnes, qui ejusdem
fidei per gratiam ipsius participes facti sunt, & præcipue
Nos, qui per primum tantæ virtutis ministrum locum præci-
puum b retinemus, hominibus debere lucrandis insistere,
& per universas Gentes verbi semina serere, & solatia se-
rentibus ministrare. Nunc autem quia Ludovicus subli-
missimus Rex per c Salomonem venerabilem Episcopum
civitatis Constantiæ nostro studuit Apostolatu intimare;
quod piæ memoriæ Ludovicus Imperator genitor suus
quendam monachum, nomine Anscharium, de monasterio
Corbejatulisset, & collocasset eum juxta Albiam fluvium
in confinibus Danorum & Slavorum, d sive Saxonum,
in castello Hammaburg, inter duos Episcopatus, e Bre-
men & Verde, de quibus tollens Ecclesias & decimas ad su-
stentationem provehendi f jam fati Episcopi, Clericorumq;
ejus, condonasset in prædicto loco: annuente & solemniter sedis
Apostolicæ privilegia præbente prædecessore nostro Beata
memoriæ Papa Gregorio: cujus etiam auctoritate in supra-
dicto

dicto Nordalbingorum populo sedes constituta est Archi-
 Episcopalis, in castello superius memorato Hammaburg;
 & in eadem quoque Sede Archi-Episcopus, accepto à Sede
 Apostolica Pallio primus est ordinatus Ansgarius, cui à præ-
 fato Pontifice delegata est cura seminandi Verbum Dei, &
 animas lucrandi Deo, cujus legationis & auctoritatis & Pal-
 lii acceptionis pagina nobis est à præfato Filio nostro Ludo-
 vico Rege per jam dictum Salomonem sanctissimum Episco-
 pum destinata, juxta morem sanctæ Romanæ Ecclesiæ ebulla-
 ta; per cujus tenorem pagina hæc ita fuisse comperimus, sicut
 pietas nobis jam præfati Regis per fidem virum Solomo-
 nem scilicet Episcopum intimavit. Unde nos vestigia tan-
 ti Pontificis & prædecessoris nostri g sequentes Gregorii,
 omnemque h ibidem Deo dignam statutam providentiam
 agnoscentes, magnorum principum votum i Ludovici vi.
 delictæ recordationis Augusti, & æquivoci ejus filij ex-
 cellentissimi Regis, tam hujus Apostolicæ auctoritatis præ-
 cepto, quam etiam Pallij datione, more prædecessorum k ro-
 borare decrevimus. Quatinus tanta fundatus auctoritate
 prænominatus Ansgarius, primus Nordalbingorum Archi-
 Episcopus, & post ipsum successores ejus, lucrandis plebibus
 insistentes, adversus tentamenta diaboli validiores existant:
 Ipsumque filium nostrum jam dictum Ansgarium l Legatum
 in omnibus circumquaque Gentibus m Sueonum sive Da-
 norum, nec non etiam Slavorum, vel in cæteris, ubicunque
 illis in partibus constitutis divina pietas ostium aperuerit, pu-
 blicam Evangelizandi tribuimus auctoritatem, ipsamque
 sedem.

g Gregorii
sequentes

h ibi

i Ludvici

k nostro-
ruml deest le-
gatum
m Sueo-
rum

sedem Nordalbingorum, Hammaburg dictam, in honorem
 sancti Salvatoris & sanctaeque eius intemeratae genetricis
 semper Virginis Mariae consecratam, Archiepiscopalem de-
 inceps esse decernimus: Atque ut strenui praedicatoris Epis-
 copi, post discessum o crebro dicti Ansgarii Archi-Epis-
 copi, persona tantog, officio apta eligatur semper successio,
 sub divini iudicij obtestatione statuimus. Verum quia Ka-
 rolus p [Rex, frater saepe dicti Regis Ludovici,] post
 q discessum Imperatoris patris sui, pie memoriae, Ludovici,
 abstulit a praefato loco qui dicitur Hammaburg, Monasteri-
 um quod appellatur Turholt, utpote quod post partitionem,
 inter fratres suos in regno suo conjacere videbatur, situm in
 occidentali Francia, quod illis genitor suus ad supplementum
 & victum Episcopo & Clericis eius dederat: capere, sicut
 fertur, omnes ministri Altaris recedere. Deficientibus quippe
 necessariis sumtibus, ab ipsis recesserunt Gentibus, & eadem
 ad Gentes Legatio per huiusmodi factum defecit: ipsaque Me-
 tropolis Hammaburg pene deserta facta est. Igitur dum
 haec agerentur, mortuus est s Bremensis Episcopus, quae
 huic contigua esse dicitur: cumque saepe dictus Rex, & hanc
 Dioecesin vacantem & illam novellam institutionem & defi-
 cientem, insuper & utramq, hanc Ecclesiam, Dei permitten-
 te occulto iudicio, per barbarorum saevitiam admodum atte-
 nuatam, quaerere cepit, qualiter praedicta Bremensis Eccle-
 sia [u praedictae quoque novellae Archi-Episcopali] unire-
 tur, ac subderetur Sedi, nostro hoc votum roborante decre-
 to: Vnde per saepe nominatum Missum, Salomonem vide-
 licet

hujusque

o decessum

plæpe dicti
regis rex
frater
q decessum

z ipsa quo-
que

s dioecese-
os Bremen-
sis

t inferi-
tur hic
cesneret.

u novellae
dictae Ar-
chiepisco-
pali.

videlicet Constantiæ civitatis Episcopum, nobis hoc confirmandum ac postulatum est nostra auctoritate roborandum. Nos igitur id subtili perpendentes examine x animo adverte-^{animad-}
 timus propter instantem necessitatem & animarum lucra in^{vertimus.}
 Gentibus demonstrata utile fore. Omnia enim, quæ profi-
 cua Ecclesiæ probantur existere, & divinis non resultant
 præceptionibus, licita & facienda esse non y dubitamus; ^{y dubitavi-}
 maxime in tam novella Christianitatis plantatione, in qua^{mus}
 varij solent eventus contingere. Quamobrem z omnipo-^{z auctori-}
 tentis Dei, & Beatorum Apostolorum Petri ac Pauli, & ^{te omnip-}
 hoc nostro decreto a decernimus secundum Reverendissimi^{a decrevi-}
 b Ludovici votum, ipsas prædictas Dioceses Hammabur-^{mus}
 gensem & Bremensem scilicet, non deinceps duas, sed unam^{b regis Lu-}
 esse & vocari, subdiq; sedi quæ prædecessoris nostri decreto^{doy.}
 Archiepiscopali est munere sublimata, restituta duntaxat de
 Bremensis Ecclesiæ rebus Episcopatu Verdensi parte inde
 ante ablata. Nullus vero Archiepiscopus Coloniensis c ul-^{c illam}
 lam sibi deinceps in eadem Diocesi vindicet potestatem. Quin-
 imo & d ipsis & omnibus omnino suademus veræ religionis ^{d ipsi}
 cultoribus, ut sacra hac Legatione fungentibus adjutorio &
 solatio sint; quatenus gratia hujus beneficij plenam mercedem
 recipere mereantur ab eo, qui dixit: Ite, docete omnes Gen-
 tes, & quicumq; receperit vos, me recipit. Itaque omnia
 à dilecto Filio nostro Rege Ludovico ad hoc Deo dignum
 officium deputata, nostra etiam pia ejus vota auctoritate fir-
 mamus. Et quia casus præteritorum nos cautos faciunt in
 futurum, omnem quoque adversantem vel contradicentem

e deest
piis,

f pio

g Idcirco

h debemus

i Ap.

Crantz.

hic nova

incipit pe-

riodius.

Lambeci-

us legen-

dum sus-

picatur:

Attendas

& ne &c.

debeas ad-

monemus.

k debeas,

l vitaque

m fortitu-

do sed

perperam

atque e piis nostris his studiis quolibet modo insidiantem, Anathematis mucrone percutimus, atque perpetuae ultionis reum diabolica sorte damnamus: ut culmen Apostolicum more praedecessorum nostrorum, causamque Dei f pro affectu Zelantes ab adversis hinc inde partibus tutius muniamus. Et quia te, charissime Fili Ansgari, divina clementia nova in sede primum disposuit esse Archi-Episcopum, nosque Pallium tibi ad Missarum solemniam celebranda tribuimus, quod tibi in diebus tuis, uti & Ecclesiae tuae perpetuo statu manentibus privilegiis, uti largimur. g Quocirca hujus indumenti honor morum a te vivacitate servandus est. Si ergo pastores ovium sole geluque pro gregis sui custodia, ne qua ex eis aut errando pereat, aut ferinis lanianda moribus rapiatur, oculis semper vigilantibus circumspectant; quanto sudore quantaque cura h debeamus esse per vigiles nos, qui Pastores animarum dicimur, i attendamus, & ne susceptum officium in terrenis negotiis aliquatenus implicare k debeamus, admonemus. l Vita itaque tua Filiis tuis sit via: in ipsa si qua m tortitudo illis inest, dirigant: in ea, quod imitentur, aspiciant, in ipsa se semper considerando, proficiant, ut tuum post Deum videatur esse bonum, quod vixerint. Cor ergo tuum neque prospera, quae temporaliter blandiuntur, extollant, neque adversa dejiciant: districtum mali cognoscant, pi-um benevoli sentiant, insontem apud te culpabilem malitia aliena non faciat, reum gratia non excuset, viduis ac pupillis injuste oppressis defensio tua subveniat. Ecce, Frater Charissime, inter multa alia ista sunt Sacerdotij, ista sunt Pallij, que

que si studiose servaveris, quod foris accepisse ostenderis,
 intus habebis. Veruntamen ista omnia superius annexa ab
 Apostolica sede Beatitudini tuæ indulta agnosce, si à fide &
 decretis Sanctæ Catholicæ & Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ in
 nullo penitus n declines: Quod si à fide o & institutis aut
 sanctionibus te tanto sublimantis honore sedis Apostolicæ de-
 clinare studiose præsumseris, his nostris tibi collatis careas be-
 neficiis. Porro te Pallio uti, non nisi more sedis concedimus
 Apostolicæ, scilicet, ut successores tui per semetipsos vel per
 legatos suos p & scriptum, fidem nobiscum tenere, ac san-
 ctas sex Synodos recipere, atq; decreta omnium Romanæ sedis
 Præsulum, & Epistolas, quæ sibi delatæ fuerint, venerabili-
 ter observare atq; perficere omnibus diebus suis scripto se &
 juramento profiteantur. Scriptum per manum Zachariæ
 Notarij q [Regionarij & Scriniarii Sanctæ Romanæ Eccle-
 siæ, in Mense Majo, Indictione duodecima. Bene Valet.
 Data pridie Calend. Junii, per manum Tiberii Primicerii
 Sanctæ Sedis Apostolicæ, imperante Domino piissimo Augu-
 sto r Ludovico, à Deo coronato magno Imperatore, anno
 quinto decimo, Indictione duodecima.

n deviate
ris

o vel

p scriptam
fidemq defunt
ap. Grantz.

r Ludvico

VII.

FORMOSI PAPÆ RESCRIPTVM AD
 ADALGARIVM ARCHIEPISCOPVM SVPER
 BREMENSI ECCLESIA COLONIE
 SVFFRAGANEA.

formosy fact
 pp. 891. 0
 897.

Cc 2

For-

Extat a-
 pud Crant-
 zium Me-
 tropol. lib.
 2. cap. 10.
 Atque ex
 Philippo.
 Cæsar. Au-
 stario tuo
 lib. 1. Orig.
 Hamburg.
 inferuit Pe-
 trus Lam-
 becicus. p.
 412. Vide
 Adamum
 lib. 1. c. 43.
 a Ap.
 Crantzi-
 um hic
 inseritur.
 tc
 b Sed quia
 eo per vi-
 carios.
 e querimo-
 nias
 d Franke-
 nsvord.
 e diligen-
 tissime
 f Franco-
 videlicet
 Tungren-
 sis.
 g Vode-
 baldus
 h Mimi-
 gardevor-
 denfis.
 i Drugo
 Mindensis
 k præde-
 cessores tuos.

Hormosus, Servus Servorum Dei, Reverendissimo
 & sanctissimo Adalgario Archi-Episcopo Hamma-
 burgenfi. Arbitrabamur tuam sanctimoniam, prout
 iniunctum fuerat, ad Apostolicam a sedem festinare, qua-
 tenus disceptatio, quæ inter te & Hermannum Agrippinæ
 Coloniae Reverendissimum Archi-Episcopum ventilatur de
 Bremensi Ecclesia, finem perciperet. b Sed ipso per suos vi-
 carios insistente, & c querimoniam multiplicante, cur tu-
 am non exhibueris presentiam, saltim per defensorem vica-
 rium, non modicum miramur. In quo sufficere tribuitur
 summopere, contentionem non odire, qui iudicii æquitatem
 conatur subterfugere. Præsertim cum & Moguntia san-
 ctissimus Archi Episcopus, cui de hac de re, ut veritatem in-
 quireret, per confratres & conlimitaneos Episcopos, injun-
 ctum fuerat, ad nos scribens significaverit: quatenus veni-
 entibus Reverendissimis Episcopis ad d Frankensford, de
 hac eadem re e diligentissima facta fuerit inquisitio, omnes-
 que Diœcesani ejusdem Coloniensis Episcopi, f [Francho
 videlicet tunc Gressus] g Vodelbalbus Trajectensis, Wo-
 felmus h Mimiger Malfurdensis, i Drugo Mimido-
 mensis, Egilmarus Osnabrugensis, sub testificationis præ-
 textu testificati sunt, usq. ad te nullum Bremensis Ecclesie
 Præsulem modum subjectionis Coloniensi Antistiti contempsis-
 se, sed semper k decessores suos, qui eidem Bremensi Eccle-
 siæ præfuerunt a temporibus sue Christianitatis, Sedi Colo-
 niensi fuisse subiectos. Verum quia tantorum Virorum te-
 stimonium frustrari non expedit, & ad statutum veniendi
 tem-

tempus festinare, vel delegare vicarium distulisti, tanti tem-
 poris querimoniam, ac Legatorum constantem instantiam ni-
 bili pendere inhumanum videbatur: qua propter artati, hinc
 ne Colonienſis Eccleſia juſtitiam perderet, inde ne Hambur-
 genſis Eccleſia, quæ ad gentium vocationem inſtituta fuerat,
 ſubſidio deſtituta deficeret; diſpenſatiue cenſuimus, quate-
 nus quoad uſq; diuina ſuffragante gratia, prælibata Ham-
 maburgenſis Eccleſia in tantum dilatetur, ut ¹ Episcopiam
 inſtituere valeat, jam memoratam Bremenſem Eccleſi-
 am ad ſubſidium habeat, & quoties in magnis ac præneceſſa-
 riis canonicis negociis oportuerit, non ſubjectione aliqua, ſed
 affectu fraternæ caritatis Hammaburgenſis Archi. Episco-
 pus, qui ejuſdem Bremeniſis Eccleſiæ regimen obtinet, per ſe
 aut Vicarium ſuam vicem gerentem, in adiutorium in Co-
 lonienſis Archi. Episcopii inuitatus accedat: Dilatata autem <sup>m Colonie
enſis</sup>
 Hammaburgenſi Eccleſia, largitore omnium bonorum am-
 miniculante, & fundatis Episcopis, ſape <sup>n memo-
rata</sup> Colonia Sades Bremeniſem recipiat Eccleſiam. Inhumanum ^{o enim}
 quippe eſt inter ſeculares, aliena jura per vadere; quanto ma-
 gis p̄ ſanctiſſimos Episcopos ſtatutos à Patribus transgredi <sup>p Sanctiſſi-
morum E-
piscopo-
rum</sup>
 terminos, & eos litigare, qui pacis debent ſubditis exem-
 pla præbere. Hæc autem ad hoc decreta eſt diſpenſatio,
 ut pax vigeat, ceſſet contentio, ut juſtitie rigorem miſeri-
 cordiæ compaſſio temperet, ſcientes ſine pacis bono nullum
 Deo munus fore acceptabile.

VIII.
 SERGII PAPÆ III. CONFIRMATIO PRI-
 VILEGIORVM ECCLESIAE
 HAMBVRG.

Ex Apoen-
 dice Tria
 postulat
 Phil. Cæsa-
 ris repræ-
 sentavit
 Lambeclus
 in Aucta-
 riolib. 1.
 Orig.
 Hamburg.
 p. 429. &
 seqq.
 Citat Ada-
 mus lib. 7.
 c. 42. p. 35

Sergius Episcopus, Servus servorum Dei, Reverendis-
 simo & sanctissimo Confratri nostro Hogero Archi-
 episcopo sanctæ Hammaburgensis Ecclesie. Diebus vitæ
 sue tantummodo pastores ovium solem gelug, pro gregis sui cu-
 stodia die ac nocte ferre contenti sunt, & ne qua ex eis aut er-
 rando pereat, aut ferinis lanianda morsibus rapiatur, oculis
 semper vigilantibus circumspiciant: quanto sudore, quanta
 cura debeamus esse per vigiles nos, qui Pastores animarum di-
 cimus, attendamus; & susceptum officium exhibere erga cu-
 stodiam Dominicarum ovium non censem, ne in die divini
 examinis pro desidia nostra ante summum Pastorem negligenti-
 æ reatus inde exsurgat, unde modo honoris reverentia sub-
 limiores inter ceteros judicamur. Pallium autem Fraterni-
 tati tuæ ex more ad Missarum solemnias celebranda transmisi-
 mus, quo tibi non valiter Ecclesie tuæ privilegiis in suo statu
 manentibus uti largimur non nisi solummodo in die sanctæ ac
 venerandæ Resurrectionis Domini nostri Iesu Christi, seu in
 Natalibus Apostolorum, nec non & Beati Iohannis Baptiste,
 atq; in Assumptione sanctæ Dei genetricis Mariæ Domine
 nostræ: immo & Nativitatis Domini nostri Iesu Christi die,
 nec non natalitia Ecclesie tuæ die, simul & in ordinationis
 tuæ concedimus die, & quando reconduuntur reliquiæ San-
 ctorum

Etorum à te, sicut à Beatissimo prædecessore nostro Domino
 Gregorio hujus almae sedis Præsule sancitum est. In Secreta-
 rio vero Fraternitas tua Pallium induere debeat, & ita ad
 Missarum solemniam proficisci. Cujus quomodo indumenti ho-
 nor modesta actuum vivacitate servandus est, hortamur, ut
 & morum tuorum ornamenta conveniant, quatinus auctore
 Deo recte utrobique possis esse conspicuus. Itaque vita tua fi-
 liis tuis sit regula: in ipsa, si qua tortitudo illis iniecta est, di-
 rigant in ea, quod imitentur, aspiciant, ut tuam post Deum
 videatur esse bonum, quod vixerint. Cor ergo neque prospera,
 quae temporaliter blandiuntur, extollant, neque adversa de-
 jiciant; sed quicquid illud fuerit, virtute patientiae devinca-
 tur. Nullum apud te odia, nullum favor indiscretus inveni-
 ent, districtum mali cognoscant, in fontem apud te culpabilem
 suggestio mala non faciat, nocentem gratia non excuset, re-
 missum te delinquentibus non ostendas, nec quod ultus non
 fueris, perpetrari permittas: sit in te & boni Pastoris dulce-
 do, sit & iudicis severa districtio; unum scilicet quod inno-
 center viventes foveat, aliud quod inquietos feriendos à pra-
 vitate compescat. Sed quoniam nonnunquam Præposito-
 rum Zelus, dum districtius vult malorum vindex existere,
 transit in crudelitatem correptio, iram iudicio refrena, &
 censuram disciplinae secutura; ut & culpas ferias, & à di-
 lectione personarum, quas corrigis, non recedas. Miseri-
 cordem te, prout virtus patitur, pauperibus exhibe; oppressis
 defensio tua subveniat; opprimentibus modesta correctio con-
 tradicat; nullius faciem contra justiciam aspicias, nullam quæ-
 rentem

rentem iusta despicias, custodia in te æquitatis excellat, ut nec divitem potentia sua aliquid apud vos extra viam suadeat rationis audere, nec pauperem de re sua faciat humilitas desperare: quatinus Deo miserante talis possis existere, qualem sacra lectio præcipit, dicens: Oportet Episcopum irreprehensibilem esse. Sed his omnibus salubriter uti poteris, si magistram Charitatem habueris, quam qui secutus fuerit, à re-cto aliquando tramite non recedit. Ecce, Frater Carissime, inter multa alia ista sunt Sacerdotij, ista sunt Pallij, quæ si studiose servaveris, quod foris accepisse ostenderis, intus habebis Sancta Trinitas Fraternitatem vestram gratiæ suæ protectione circumdet, atque ita in timoris sui via nos dirigat, ut post vitæ hujus amaritudinem ad æternam simul dulcedinem pervenire mereamur. Scriptum per manum Johannis Scriniarij Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in mense Majo, Indictione decima quarta. Bene vale. Data in Kalend. Junij per manum Theophylacti Sacellarij Sanctæ sedis Apostolicæ, Anno, Deo propitio, Pontificatus Domini Sergii Summi Pontificis, & Universitatis Papæ in sacratissima sede Beati Petri Apostoli VIII, Indictione XIV.

IX.

DIPLOMA HENRICI I. COGNOMEN-
TO AVCVPIS, IMP. ROM.

Apud Lin-
denbrog-
pag. 148.
Meibomi-

HENRICUS in nomine sanctæ & individue Trinitatis Henricus divina favente clementia Rex. Noverint omnes fideles nostri tam presentes quam etiam & futuri, qualiter

liter nos rogatu Vnnonis *Hamburgensis Ecclesie Venerabilis Archiepiscopi*, quendam commutationem inter se, & quendam nobilem virum nomine *V Villarium* fieri permisimus. Tradidit enim *præfatus V Villar* cum manu *Rasmade conjugis sue*, & *Thoadulfi filij eius*, ad prædictum *Episcopatum* in manum ipsius *Ecclesie Episcopi Vnnonis* & *Ulfridi sui etiam Advocati*, quicquid proprietatis in locis *Holtgibutli, Holthem, Fokaresha, Niantorp, Omanthorp, V Valle, Magulum, Rikinburgi* & *Damistana nuncupatis*, habere visus est, cum *curtilibus, edificiis, mancipiis, terris cultis & incultis*, & omnibus, quæ dici aut nominari possunt, *appendiciis*, contra eam *recompensationem*, quam ab eodem *Episcopatu* sibi traditam accepit, & *nostræ auctoritatis scripto confirmatam* acquisivit. Eandem vero commutationem ejusdem *Episcopi* petitione hoc scripto confirmari jussimus, & ut hoc *nostræ confirmationis præceptum* à *fidelibus nostris* verius credatur, & diligentius observetur, manu nostra subtus illud firmavimus, & *annuli nostri impressione sigillari* præcepimus. *Data IX. Kalend. Junij anno Dominicæ incarnationis. DCCCCXXXV. Indictione VIII. Anno autem Henrici Regis XVII. Actum Diusburg in Dei nomine. Amen.*

um in Ap-
pendice
ad VViti-
chindum,
pag. 116.

X.

DIPLOMA IMP. OTTONIS I. DE LI-
BERTATE ECCLESIE HAM-
BURGENSIS.

Dd

In

Stat. apud
Lunden.
b. ogium
p. 149. 2.
pud Mei-
t. omium.
in diplo-
maris Wi-
rechindo-
annexis,
p. pag. 116.
Citat Ada-
mus lib. 2.
cap. 1. pag.
112.

a. deest ap.
B. cibom.

b. forte
id est.

In nomine Sancte & individue Trinitatis. Otto di-
vina favente clementia Rex. Qui mundiali potestate
præditi quibuscunq; necessariis regentium suffragari
festinant, divinam sibi nihil refragari certissime sciant. Ideo-
que non dedignamur affectum ad nos confugientium perducere
ad effectum, quia ob hoc temporalis regni modificationem no-
bis pariter speramus, & amplificationem, æternalisque pro-
venturam perpetuo perennitatem. Vnde noverit omnium
fidelium nostrorum, presentium scilicet & futurorum sagar-
citas, quod Adeldagus sancte Hammaburgensis Eccl. sue
venerabilis Archiepiscopus, adiens excellentiam serenitatis
nostræ, expetivit à nostra pietate talem libertatem & tuitio-
nem monasteriis in ejus Episcopio consistentibus, qualem cæ-
tera per nostrum regnum monasteria noscuntur habere. Cujus
justa & rationabilis videtur petitio ad honorem sancte Dei
genetricis a [Mariæ,] cui locus ille Hammaburch est conse-
cratus, eidem loco supra dicto concedimus omnes concessiones,
quas concesserunt anteriores Francorum Reges, cæterisque
monasteriis ad hanc diæcesin pertinentibus, b [idem] Ra-
maslaum, Bremum, Biresinum, & Bukkenum; vide-
licet ut nullus iudex publicus, vel qualibet judiciaria pote-
stas aliquam sibi vindicet potestatem in supradictorum homi-
nibus monasteriorum, litis videlicet & colonis, vel eos ali-
quis capitis banno ob capitis furtum, vel quocunque banno
constringat, aut aliquam justiciam facere cogat, nisi Advo-
catus Archiepiscopi, quam diu eos corrigere valuerit. Quod
si quispiam illorum incorrigibilis extiterit, tunc ab Advo-
cato

eo eidem presentetur iudiciaria potestate, ceteri vero in sub-
 ditione Archiepiscopi permaneant. Si vero aliquis ex liberis
 voluerit Iammundling vel litus fieri, aut etiam colonus ad
 monasteria supradicta, cum consensu cohæredum suorum: non
 prohibeatur à qualibet potestate, sed [c habeat licentiam <sup>c. Mei-
 bom.</sup> nostra auctoritate,] habeat quoque potestatem prædictus A- <sup>habeat li-
 centiam
 nostram</sup> deldagus, successoresque ejus Hammaburgensis Ecclesie Ar-
 chiepiscopi super liberos & Iammundelingos monasteriorum
 supradictorum, in expeditionem sive ad placitum Regis. <sup>d d Ibidem
 Damus</sup>
 Donamus quoque Clericis Hammaburgensis Ecclesie potesta-
 tem inter se, sive aliunde eligendi Episcopum, cum necessitas
 poposcerit. Et ut hæc auctoritatis nostræ concessio à fide-
 libus nostris verius credatur, & per succedentia tempora dili-
 gentius observetur, manu propria subtus eam firmavimus,
 & annulo nostro sigillari iussimus. Data II. Kalend. Iulij
 Anno Domini DCCCCXXVII. Indictione decima anno re-
 gni Ottonis piissimi Regis I. Actum in VVerlaha, in Dei
 nomine.

XI.

PRIVILEGIUM OTTONIS I. DE CONFIR-
 MATIONE BONORVM BREMÆ, BIRSINEN,
 RAMASLO, BVCKIN, AD ECCLESIAM
 HAMBVRGENSEM PERTI-
 NENTIVM.

IN nomine Sanctæ & individuae Trinitatis. Otto Rex di- <sup>Apud Lind-
 denbrog.</sup>
 vina opitulante clementia. Dinoscatur omnium fidelium
 Dd 2 nostro.

7. 149.
Meibomi.
um p 117.

nostrorum sagacitas, qualiter nos pro mercede vitæ permā-
nentis, & per interventum charæ conjugis nostræ Edgidæ
atque Thietarii fidelis nostri, in proprium damus ad locum
nominatum Hammaburg, quicquid in locis sic nominatis,
Bremum, Birsina, Ramaslo, Buckin, proprietatis hu-
cusq; habere visi sumus, in terris cultis, & incultis, agris,
pratibus, pascuis, campis, molendinis, piscationibus, aquis, a-
quarum decursibus, viis & invisiis, quæsitis & inquirendis,
omnibusq; ad præfata loca jure legitimoq; pertinentibus, fir-
miter in proprietatem donavimus, ad utilitatem Hamma-
burgensis Ecclesiæ Episcoporum. Inde etiam munificæ largi-
tatis nostræ scriptum fieri jussimus, per quod volumus, fir-
miterq; jubemus, quatenus Archiepiscopi Hammaburgensis
Ecclesiæ habeant potestatem, quicquid illis placuerit, facien-
dum. Et ut hoc à fidelium nostrorum industria verius creda-
tur, ac per succedentium temporum curricula diligentius ob-
servetur manu nostra subtus illud confirmari curavimus, &
annuli nostri impressione consignari jussimus. Data VI. Idus
Augusti Indictione X. Anno Dominicæ incarnationis
DCCCCXXXVII. Anno autem Ottone regnante rege II.
Actum in VValahusen, Amen.

XII.

DIPLOMA IMP. OTTONIS I. DE EC-
CLESIIIS HAMBURGENSESI SVFFRA-
GANTIBVS.

In nomine sanctæ & individue Trinitatis: Otto divina
favente

favente Clementia Imper. Aug. Quam Imperatoriae digni-
tatis officium esse constet, ut erga divini cultum officii per-
vigili cura insistant, & quicquid augmentum sanctae Christi-
anae religioni adhibere potuerint, indefinenter in hoc stude-
ant. Idcirco nos interventu dilecti Archiepiscopi nostri
Adaldagi prosperitate & incolumitate imperij nostri, quicquid
proprietatis in marca vel regno Danorum ad Ecclesias in ho-
norem Dei constructas, videlicet Slesvvigensem, Ripen-
sem, Arnusensem, vel adhuc pertinere videtur, vel futu-
rum adquiratur, ab omni censu vel servitio nostri juris absol-
vimus, ut & Episcopis praescriptarum ecclesiarum absq; ulla
Comitis vel alicujus fisci nostri exactoris infestatione serviant
& succumbant, volumus & firmiter jubemus. Servos ve-
rò & colonos in eisdem proprietatibus habitantes, nulli nisi
eisdem Episcopis servituros, ab omni etiam nostri juris ser-
vitio absolvimus, & sub nullius banno vel disciplina illos, nisi
sub allarum Ecclesiarum Advocatis esse volumus. Et ut hoc
auctoritatis nostrae praecipuum firmum & inconvulsam per-
maneant, hanc cartam conscribi, annulig; nostri impressione
figillari iussimus, quam & manu propria subtus firmavimus.
Data VI. Kalend. Iulij Anno Dominicae incarnationis
DCCCCLXV. [e Indictione VIII.] Domini Ottonis Impe-
rij IV. Regni autem XXX. Actum Magdeburch in Dei
nomine Amen.

Extat ap.
Linden-
brog. pag.
150. apud
Meibom.
pag 115.
Citat Ada-
mus lib. 2.
cap. 2 p. 43.

Meibom.
d Arulen-
tem.

e Desunt
haec ap.
Meibom.

DIPLOMA IMP. OTTONIS I. DE LOCO
BREMEN, ET POTESTATE ARCHI-
EPISCOPI HAMBURGENSIS
IN EVNDEM.

Ap. Lin-
brog. pag.
150. ap.
Meibom.
p. 127.

f. Mei-
bom.
Bremum

Ap. Mei-
bom. ma-
nu nostra
signato &
annuli no-
stri im-
pressione
roborato.

IN nomine sanctæ & Individuæ Trinitatis. OTTO Dei
clementia Imperator Augustus. Si religiosorum obtempe-
raremus votis nostræ liberalitatis loca divino cultui mancipa-
ta largitate donaremus, ad æternæ recompensationis premi-
um indubitanter id nobis credimus profuturum. Quare om-
nibus constet, nos pro Dei amore venerabilis Adaldagi
Hammaburgensis Ecclesiæ Archiepiscopi flagitatibus annu-
entes construendi mercatum in loco f. Bremen nuncupato illi
concessisse licentiam, bannum & theloneum, nec non mone-
tam, totumque quod inde regius Regi publice fiscus obtinere
poterit, prælibatæ conferimus sedi: quin etiam negotiatores
ejusdem incolas loci nostræ tuitionis patrocinio condonavimus,
præcipientes hoc Imperatoriæ autoritatis præcepto, quo in
omnibus tali patrocinemur tutela, & potiantur jure, quali
cæterarum regalium institores urbium. Nemoq; inibi ali-
quam sibi vindicet potestatem, nisi præfati Pontificatus Ar-
chiepiscopus, & quem ipse ad hoc delegaverit. [Et ut hæc no-
stra concessio firma & in convulsa permaneat, manu nostra
signata, & annuli nostri impressione roborata est.] Acta IV.
Idus Augusti. Anno Dominicæ Incarnationis DCCCCLXVI.
Indictione VIII. Anno Domini, Ottonis Magni Imperatoris
regni

regni XXXI, Imperij verò IV, Actum Mersburg in Dei
nomine feliciter.

DIPLOMA IMP. OTTONIS II. DE LIBERTATE
BONORVM ECCLESIAE HAMBVR-
GENSIS.

IN nomine sanctæ & individuae Trinitatis. Otto divi-
na favente clementia Rex. Omnium fidelium no-
strorum noverit industria, qualiter Ad Idagus, san-
ctæ Hammaburgensis Ecclesiæ Archiepiscopus nostram regi-
am deprecatus est dignitatem per fidelem suum missum, no-
mine VVigbertum, quatenus præcepta à nostris antecesso-
ribus suæ sanctæ Ecclesiæ antea collata, nostra tuitione con-
firmarentur. Cujus petitionem quia justam esse cognovimus,
pij genitoris nostri, Ottonis scilicet Imperatoris, consilium,
quid inde nobis faciendum esset investigavimus; ipse verò non
solum consilium dabat, verum etiam ut ita ageremus præci-
piebat, maximè qui quosdam si hæc in quoquam frangere pos-
sent, tentantes audivit. Quapropter concedimus prædicto
monasterio, cum omnibus aliis monasteriis, sibi subditis, vi-
delicet Bremen, Bukkun, Biresinum & Haramusla,
cum cunctis illorum adjacentiis, terris cultis & incultis, pra-
tis, pascuis, sylvis, aquis, aquarumque decursibus, mancipiis,
aliisque, quæ uti possunt, omnes concessiones, quas priores Im-
peratores concesserant, ut semper sub tuitione perpetualiter
sint, vel deinceps aliquo modo adquirere possint, ut eis eorum-
que Episcopo lib. rè serviant omni judiciaria potestate remota.

Con-

Concedimus insuper ut nullus Dux neque Marchio, vel Comes, aut alia quaedam iudiciaria potestas ullam sibi in praedictis omnibus usurpent potestatem, nisi praedictae sedis Archiepiscopus, & Advocati, quos ipse elegerit. Ipsi vero Advocati nostro banno constringant omnes viros praedictarum Ecclesiarum ad omnem justitiam faciendam. Et ut haec nostra concessio firma & inconvulsa permaneat, hanc iussimus cartam conscribi, & annuli nostri impressione subtus firmari; quam & manu propria subtus firmavimus. Data VI. Kalend. Novembr. Anno Dominicae Incarnationis DCCCCLXVII. Indictione X. Anno Serenissimi Regis Ottonis VII. Actum Veronae in Dei nomine, Amen.

XV.

DIPLOMA HEINRICI IV. IMP. DE ABBA-
TIA LAVRISHAIMENSI.

Diploma
hoc cum
quatuor
sequentibus
com-
municavit
mih iu-
dem
Nobiliss.
Conrin-
gius.

In nomine Sanctae & individuae Trinitatis HEINRICVS divina favente Clementia Rex. Cum regiae dignitatis sit jus cuiquam servare suum, praecipue tamen ecclesiastica jura nobis observanda videntur, quia si peccandum, tolerabilius in hominem quam in Deum; si non peccandum, reverentius tamen Deo quam hominibus obsequendum. Nos quidem patrum praecedentium vestigia imitari optantes, augere bona ecclesiastica, aucta retinere, nostroque in quantum possumus patrocinio tueri debemus, quatenus nostra tenera aetas ad virile robur anhelans, promoveri si promoverit sperans, & dandi in Deo gloriam assequatur, & data inter

ter homines confirmandi gratiam non amittat. Vnde omnibus Christinostrique fidelibus, tam futuris quam presentibus notum esse volumus, qualiter bene erga nos promerentem, **ADALBERTVM** Hammaburgensem Archiepiscopum, digne remunerantes, ad archiepiscopalem ecclesiam scilicet Hammaburch, in honore domini & Salvatoris nostri ejusque intermeratae genetricis **MARIAE** & beati **IACOBI** Apostoli, sancti quoque **VITI** martyris constructam abbatiam, **LORISSA** dictam, in pago **LOBETENGOVVE**, in comitatu **POPPONIS** Comitis sitam, cum omnibus appendiciis, hoc est, utriusque sexus mancipiis, praeposituris, ecclesiis, decimis, villis, vineis, agris, pratis, campis, pascuis, silvis, forestis, venationibus, terris cultis, & incultis, aquis, aquarumve decursibus, molis, molendinis, piscationibus, exitibus & redditibus, viis & in viis, quaesitis & inquirendis, omnique utilitate, quae vel scribi, vel dici, vel ullo modo inde potest adquiri, in proprium dedimus atque tradidimus, nec non omni jure ac libertate, qua nos eam habuimus, sibi habendam concessimus, perpetualiter tenendam confirmavimus. Ea videlicet ratione, ut praedictus **ADALBERTVS**, ejusdem sedis Archiepiscopus, sui que successores, eandem, quam de caeteris ecclesiae suae bonis legaliter adquisitis liberam, & de hac Abbatia potestatem habeant tenendi, constituendi, vel quicquid ad communem utriusque ecclesiae utilitatem, voluerint, faciendi. Et ut haec nostra regalis traditio stabilis & inconversa omni permaneat tempore, hanc cartam inde conscribi, manuque

Ee

pro-

Confer Ad
damum
lib. 4. c. 42
pag. 112 &
cap. 26 pag.
125.

propria corroborantes, sigilli nostri impressione iussimus
insigniri.

SIGNVM DOMINI HEINRICI QVARTI REGIS.

SIGEHARDVS CANCELLARIVS VICE SIGEFRIIDI ARCHICANCELLARII RECOGNOVI.

Data VIII. Id. Sept. Anno Domini Incarnationis M. LX. V. Indictione III. Anno autem ordinationis Domini HEINRICI quarti Regis XI. regni vero IX. Actum OSCKERSLEVO, in Dei nomine feliciter, Amen.

XVI.

DIPLOMA HEINRICI IV. IMP. DE ABBATIA CORBEIENSI.

Vide Adal-
mum lib.
4. cap. 4.
& cap. 16.

IN nomine sancte & individue Trinitatis HEINRICVS
divina favente clementia Rex. Cum regie dignitatis sit
jus cuiquam servare suum: precipue tamen ecclesiastica jura
nobis observanda videntur, quia si peccandum, tolerabilius
in hominem quam in Deum, si non peccandum, reverentius
tamen Deo quam hominibus obsequendum. Nos quidem pa-
trum precedentium vestigia imitari optantes, augere bona
ecclesiastica, aucta retinere, nostroque in quantum possumus
patrocinio tueri debemus, quatenus nostra tenera etas ad
virile robur anhelans, promoveri si promoverit sperans, &
dandi in Deo gloriam assequatur, & data inter homines con-
firmandi gratiam non amittat. Vnde omnibus Christi nostri-
que fidelibus tam futuris quam presentibus notum esse volu-
mus, qualiter bene erga nos promerentem ADALBERTUM
IVM

TVM Hammaburgensem Archiepiscopam digne remanentes, ad archiepiscopalem ecclesiam scilicet Hammaburch in honore domini & Salvatoris nostri, ejusque intemeratæ genetricis Mariæ, & beati Iacobi Apostoli, sancti quoque Viti martyris constructam abbatiam **CHORBEIA** dictam, in pago **ANGERA**, in ducatu **OTTONIS** Ducis sitam, cum omnibus appendiciis hoc est, utriusque sexus mancipiis, præposituris, ecclesiis, decimis, villis, vineis, agris, pratis, campis, pascuis, silvis, forestis, venationibus, terris cultis & incultis, aquis, aquarumve decursibus, molis, molendinis, piscationibus, exitibus vel redditibus, viis & in viis, quasitis & inquirendis, omnique utilitate, quæ vel scribi, vel dici, vel ullo modo inde potest acquiri, in proprium dedimus atq; tradidimus: nec non omni jure ac libertate, qua nos eam habuimus, sibi habendam concessimus perpetualiter tenendam confirmavimus. Ea videlicet ratione, ut prædictus **AD ALBERTVS**, ejusdem sedis Archiepiscopus, suiq; successores eandem, quam de cæteris ecclesiæ suæ bonis legaliter adquisitis, liberam & de hac Abbatia potestatem habeant tenendi, constituendi, vel quicquid ad communem utriusque ecclesiæ utilitatem voluerint, faciendi. Et ut hæc nostra regalis traditio stabilis & inconvulsa omni permaneat tempore, hanc cartam inde conscribi, manuque propria corroborantes, sigilli nostri impressione iussimus insigniri.

**SIGNVM DOMINI HEINRICI QVAR-
TI REGIS.**

Ee 2

SIGE-

SIGEHARDVS CANCELLARIVS VICE SIGEFRIIDI ARCHICANCELLARII RECOGNOVI.

Data XIV. Kl. Novembr. Anno Dominici Incarnationis MLXV. Indictione III. anno autem incarnationis Domini HEINRICI quarti Regis XI. regni vero IX. Actum Goslarie in Dei nomine feliciter, Amen.

XVII.

DIPLOMA HEINRICI IV. IMP. DE VILLA SINZICHE. †

† Sicut
cum vocat
Adamus,
quem vide
lib. 4. c. 24.
pag. 124. &
lib. 3. cap.
30. p. 101.

IN nomine sancte & individue Trinitatis HEINRICVS
divina favente clementia Rex.

Cum regie dignitatis sit ius cuiquam servare suum, precipue tamen ecclesiastica iura nobis observanda videntur, quia si peccandum, tolerabilius in hominem quam in Deum, si non peccandum, reverentius tamen Deo quam hominibus obsequendum. Nos quidem patrum precedentium vestigia imitari cupientes, augere bona ecclesiastica, aucta retinere, nostroque, in quantum possumus, patrocinio tueri debemus, quatenus nostra tenera etas ad virile robur anhelans, promoveri si promoverit sperans, & dandi in Deo gloriam assequatur, & data inter homines confirmandi gratiam non amittat. Unde omnibus Christi nostrique fidelibus, tam futuris quam presentibus, notum esse volumus, qualiter bene erga nos promerentem ADALBERTVM Hammaburgensem Archiepiscopum digne remunerantes, ad Archiepiscopalem ecclesiam scilicet Hammaburch in honore domini & Salvatoris nostri, ejusque intemerate genetricis MARIE, & beati

beati IACOBI Apostoli, sancti quoque Viti martyris, constructam villam unam SINZICHE dictam, in pago Archgouve PERTIOLDI Comitis sitam, cum omnibus appendiciis, hoc est, utriusque sexus mancipiis, villis, vineis, agris, pratis, campis, pascuis, silvis, venationibus, terris, cultis, & incultis, aquis, aquarumve decursibus, molis, molendinis, piscationibus, exitibus & reditibus, viis, & in viis, quaesitis & inquirendis, monetis quoque mercatis, theloneis, omniq. districtu in proprium dedimus atque tradidimus, & perpetua-liter possidendam concessimus. Ea videlicet ratione, ut praedictus ADALBERTVS, ejusdem sedis Archiepiscopus, sui que successores eandem, quam de caeteris ecclesiae suae bonis legaliter adquisitis, liberam & de hac potestatem habeant tenendi, commutandi, precariandi, vel quicquid ad utilitatem suae ecclesiae voluerint, faciendi. Et ut haec nostra regalis traditio stabilis & inconuulsa, omni permaneat aeo, hanc cartam inde conscribi, manuque propria corroborantes, sigilli nostri impressione iussimus insigniri.

SIGNVM DOMINI HEINRICI QVARTI REGIS.

SIGEHARDVS CANCELLARIVS VICE SIGEFRIIDI ARCHICANCELLARII RECOGNOVI.

Data XIV. Kl. Nov. Anno Domini Incarnationis M.LX.V. Indictione III. Anno autem ordinationis Domni HEINRICI quarti Regis XI. regni vero IX. Actum Goslariae in Dei nomine feliciter, Amen.

Ee 3

DIPLO-

DIPLOMA HENRICI IV. IMP. DE CVRTI
TVSBVRCH.

Tusburch
Adamo est
Dusburg,
lib. 4. c. 14.
& lib. 3.
cap. 30.
Dispar-
gum.

IN nomine sanctæ & individuæ Trinitatis HEINRI-
CVS divina favente clementia Rex. Cum regia di-
gnitatis sit jus cuiquam servare suum, præcipue ta-
men ecclesiastica jura nobis observare videntur, quia si pec-
candum, tolerabilius in hominem quam in Deum, si non pec-
candum reverentius tamen Deo, quam hominibus obsequen-
dum. Nos quidem patrum præcedentium vestigia imitari
optantes, augere bona ecclesiastica, aucta retinere, nostrorum
in quantum possumus patrocinio tueri debemus, quatinus no-
stra tenera ætas ad virile robur anhelans, promoveri si pro-
moverit sperans, & dandi in Deo gloriam assequatur, &
data inter homines confirmandi gratiam non amitat. Unde
omnibus Christi nostrorumque fidelibus, tam futuris quam præsentibus,
notum esse volumus, qualiter bene erga nos promeren-
tem. ADALBERTVM, Hammaburgensem Archiepiscopum,
digne remunerantes, ad archiepiscopalem ecclesiam sci-
licet Hammaburch, in honore domini & Salvatoris nostri,
ejusque intemeratæ genetricis MARIE & beati IACOBI
Apostoli, sancti quoque VIII martyris, constructam, cur-
tem nostram TVSBVRCH dictam, in pago Ruriggouve,
in comitatu HERIMANNI Comitis Palatini suam, cum
omnibus appendiciis, hoc est, utriusque sexus mancipiis, arvis,
ædificiis, villis, vineis, agris, pratis, campis, pascuis, silvis,
forestis, forestariis, venationibus, terris cultis & incultis,
aquis,

aquis, aquarumve decursibus, molis, molendinis, piscationibus,
 exitibus & redditibus, vijs & in vijs, quasitis & inquir-
 rendis, monetis quoque, thelonijs, omnique districtu, in pro-
 prium dedimus atque tradidimus. Addimus insuper cum
 banno nostro predictæ ecclesiæ forestum unum in triangulo
 trium fluminum scilicet Rein, Tussale & Ruræ positum,
 ita quoque determinatum, per Ruram se sursum extendens
 usque ad pontem Virdinensem & exinde per stratam Colo-
 niensem, usque ad rivum Tussale, & per descensum ejusdem
 rivus ad Renum, & per alveum Reni, usque quo Rura influit
 Renum. Ea videlicet ratione, ut predictus ADALBERTVS,
 ejusdem sedis Archiepiscopus, sui que successores, ean-
 dem quam de ceteris ecclesiæ suæ bonis legaliter acquisitis, li-
 beram & de his potestatem habeant, tenendi commutandi,
 præcariandi vel quicquid de ecclesiæ suæ utilitatem voluerint
 faciendi. Et ut hæc nostra regalis traditio stabilis & incon-
 vulsa omni permaneat tempore, hanc cartam inde conscribi
 manuque propria corroborantes, sigilli nostri impressione jus-
 simus insigniri.

SIGNVM DOMINI HEINRICI QVARTI REGIS.

SIGEHARDVS CANCELLARIVS VICE SIGE-
FRIDI ARCHICANCELLARII RECOGNOVI.

Data XVII. Kl. Novembr. Anno Domini Incarnati-
 onis MLXV. Indict. III. Anno autem ordinationis Domni
 HEINRICI quarti Regis XI. Regni vero IX. Actum Gos-
 lariæ in Dei nomine feliciter, Amen.

DIPLO-

DIPLOMA HENRICI IV. IMP. DE COMITATU
 BERNHARDI IN EMESCOVVA ET
 VVESTFALE.

Comita-
 tus huius
 ab Adelber-
 to acqui-
 siti, me-
 minit Ada-
 mus lib. 4.
 cap. VI. p.
 113. & cap.
 IX. p. 115.

IN nomine sanctæ & individue Trinitatis HEINRICVS
 Dei gratia Romanorum Imperator Augustus.

Notum esse volumus universitati Christi, nostrique fi-
 delium, qualiter dominus Adalbertus venerabilis Archie-
 piscopus serenitatem nostram adyt, petens & postulans, quod
 ecclesie Hammaburgensi, cui ipse pastor & rector præerat,
 donare vellemus Comitatum, quem in Emescovva &
 VWestfale situm, Bernhardus comes, vir nobilis, & no-
 bis genere propinquus, regendum, utendumq; suscepit.
 Habuit secum adutores in petendo complures ex principi-
 bus, Sigefridum Mogontinum, Annonem Colonensem,
 Archiepiscopos; aliquos etiam ex ducibus & Marchionibus.
 Numeravit suos pro nobis domi forisque labores; ostendit
 perpetuam ejus in nos voluntatem. Et quia ipsius Bern-
 hardi Comitis ad hanc rem quærendus erat assensus, ipsum
 vir sapiens precio & precibus adduxit, ut præsens laudator
 & assensor existeret. Tum nos ipsi Archiepiscopo Adalberto
 ea merita sua benevolentes, ad hoc petitionibus fidelium no-
 strorum acquiescentes, maxime etiam cum remunerationem
 nobis speraremus à Domino salvatore, & sanctissima ejus
 genetrice Maria, & sancto Vito martyre glorioso, à qui-
 bus locus ille evidenter incolitur, comitatum eundem, ipso
 Bernhardo Comite laudante & assensum præbente, ecclesie
 Ham-

Flammaburgensi donavimus & tradidimus. Addidimus etiam ei, sicut mos est, nostræ auctoritatis scriptum, sigillum ei imprimentes, quod hoc in longum fieret posteritati testimonium. Verum deinde procedente tempore, cum novæ in regno perturbationes surgerent, dolis & invidia quorundam factum est, ut ecclesia supra memorata eodem Comitatu ad aliquod tempus privaretur. Veniens autem successor eiusdem domini Adalberti, venerabilis Archiepiscopus Liemaricus, qui non minus in nostro servitio laboravit, rem nobis in memoriam reduxit, preces adjungens, iudicium postulavit, atque id sæpe faciendo tandem effecit, ut in Purificatione, inter ipsa solemnia missarum, eundem Comitatum domino Salvatore & sanctæ Mariæ offerentes, recognosceremus, ac in perpetuum redderemus. Factum est in Italia Veronæ in monasterio sancti Lenonis videntibus & cognoscentibus Erphone Monasteriensi Episcopo, atque alijs Episcopis & principibus compluribus, auxiliante etiam domino Papa Clemente, quanquam tum præsens corpore non adesset. Itaque hoc facto, iussimus huius recognitionis & redditionis cartam fieri ac signari, ut esset in omne tempus firmum & ratum, atque omnibus notum.

SIGNVM DOMINI HEINRICI ROMANORVM
IMPERATORIS INVICTISSIMI ATQVE
PISSIMI.

Humbertus Cancellarius, vice Archiepiscopi Moguntini
Routhardi atque Archicancellarij recognovit.

Anno Dominicæ incarnationis millesimo nonagesimo

Ff

VI.

VI. Indictione IV. HEINRICO anno quadragesimo III. regnante, imperante vero III. decimo, data est Patavij presente & laudante ac confirmante Domino Papa Clemente. Recognoscebant ex Principibus, Episcopus Monasteriensis Erpho, Episcopus Veronensis VVolfrigel, Vincentinus Episcopus Ycelo, Tarvisianus Episcopus Lupoldus, Episcopus Veltrensis Aribo, Episcopus Faventinus Routpret, Marchiones à Lo. Purchardus. Comites Megenfridus, VVido, Houc, & alij complures.

XX.

DIPLOMA HENRICI IV. DE COMITATV IN PAGIS HVNESGA ET FIVILGA.

Diploma
hoc cum
sequenti-
bus tribus
extat apud
Linden-
brog à p.
59. usque
ad 163. quæ
adeo præ-
mitti supe-
rioribus
nonnullis
debuerant.

IN nomine sanctæ & individue Trinitatis, Henricus divina favente Clementia Rex. Si loca divinis cultibus mancipata, more antecessorum nostrorum Regum & Imperatorum ditare & sublimare curamus, eternam retributionem nobis inde futuram liquido credimus. Quo circa omnium Christi nostrorumq; fidelium tam futurorum quam presentium noverit industria, qualiter nos pro remedio beatæ memoriæ patris nostri Henrici tertii, Regis secundi Romanorum Imperatoris Augusti, & ob interventum dilectæ matris nostræ Agnetis Imperatricis Augustæ, nec non ob petitionem & devotum ac fidele servitium Adalberti venerabilis Hammaburgensis Ecclesiæ Archiepiscopi, quæ est constructa in honorem sancti Salvatoris & sanctissimæ eius genitricis Mariæ virginis, quendam nostri juris Comitatum, scilicet in pagis Hunesga & Fivilga, cum eodem jure omnique
utili

cuilibet seruire suum, præcipue tamen Ecclesiastica jura no-
 bis obseruanda videntur, quia, si peccandum, tolerabilius in
 hominem, quam in Deum, si non peccandum, reuerentius
 tamen Deo quam hominibus obsequendum. Nos quidem pa-
 trum præcedentium vestigia imitari optantes augere bona ec-
 clesiastica, aucta retinere, nostrosque in quantum possumus pa-
 trocinio tueri debemus, quatenus nostra tenera etas ad virile
 robur adbelans, promoveri se sperans, & dandi in Deo glo-
 riam assequatur, & data inter homines confirmandi gratiam
 non amittat. Vniuersis igitur sanctæ Dei Ecclesiæ, nostris-
 que fidelibus, tam futuris, quam presentibus notum esse vo-
 lumus, qualiter Dominus Adelbertus sanctæ Hammabur-
 gensis Archiepiscopus, patronus & fidelis noster, clementiæ
 nostræ serenitatem adyt supplicando, quatenus nostræ propri-
 etatis quoddam prædium, curtem scilicet quæ vocatur Lieft-
 muone, in Comitatu Marchionis Udonis, & in pago VVi-
 modi nuncupato situm, cum omnibus pertinentiis suis, pro
 genitoris nostri charæ memoriæ Heinrici Romanorum Im-
 peratoris Augusti, nostræque animæ remedio, in jus suæ trans-
 funderemus Ecclesiæ, & hoc idem omniaque alia ejusdem Ec-
 clesiæ bona, modis undecunque legalibus aggregata, jure sibi
 perpetuo possidenda, omni contradictione postposita, per no-
 stri præcepti paginam confirmarem. Honestæ igitur peti-
 tioni nostro consilio fidelium, videlicet dilecti magistri nostri
 Annonis, Archiepiscopi Coloniensis, Sigefridi Archiepiscopi
 Moguntini, Burchardi Halberstadenensis Episcopi, Otto-
 nis Marchionis, consentire decernentes; remunerantes quoque
 præ-

prædicti Archiepiscopi iuge seruitium, quod patri nostro &
 nobis incessabili devotione exhibuit, eandem prænominatam
 curtem cum uniuersis appendicijs, hoc est, utriusq; sexus man-
 cipijs, areis, edificijs, agris, pratis, pascuis, terris cultis, &
 incultis, aquis aquarumq; decursibus, molis, molendinis, pis-
 cationibus, venationibus, exitibus & redbibus, quæ sitis &
 inquirendis, monetis, theloneis, nostriq; banni districtum;
 super omnes ipsam terram inhabitantes, forestum etiam cum
 banno regali per totum pagum VVimodi, cum insulis, Bre-
 mensi scilicet & Lechter dictis, nec non cum paludibus
 Linebroch, Asebroch, Aldenebroch, VVeigeri-
 broch, Hugiſſingebroch, Brinſcimibrog, VVeigen-
 broch, limite discurrente usq; in Eiterna fludium, pro ani-
 mæ nostræ corporisq; salute, sanctæ Hammaburgensi Ecclesiæ
 quæ est in honore Domini & Salvatoris nostri, ejusque inte-
 meratæ genitricis perpetuæq; virginis Mariæ, & beati Iaco-
 bi Apostoli consecrata, perpetuo jure possidendam, omnium
 præsentium vel succedentium contradictione remota, in pro-
 prium tradidimus atque donauimus. Confirmamus autem
 munificentia regia eidem Ecclesiæ libertatem, & bona omnia
 quæ à Carolo Magno prædecesore nostro, Romanorum
 siquidem Imperatores, vel Franciæ reges usq; ad tempora no-
 stra prænominatæ Ecclesiæ concesserunt, & nos habendam ei
 omni tempore atq; jure perpetuo possidendam, per nostri præ-
 cepti paginam concedimus, omni nostra & nostrorum successo-
 rum, cunctorumq; mortalium majorum vel minorum inquiet-
 atione remota, parochias scilicet, decimas, terras cultas &

incultas, comitatus, mercatus, monetas, thelonea, cum omni utilitate quæ describi, vel quoquo modo inde provenire poterit. Et ut hæc nostra regalis traditio stabilis & inconvulsa per succedentium momenta temporum permaneat, hanc chartam inde conscriptam, manu propriarum ut infra videtur corroborantes, sigilli nostri impressione jussimus insigniri. Data est V. Kal. Iulij. Anno Dominicæ incarnationis M.LXII. Indictione I. Anno autem ordinationis Domini Henrici IV. Regis VIII. regni vero VI. Actum Alstedij in Dei nomine feliciter, Amen.

XXII.

DIPLOMA HENRICI IV. DE COMITATV BERNHARDI IN PAGIS EMISGOA, WESTFALA ET ANGERI.

Mentio
hujus fit
ab Adamo
lib. 3. c. 30.
pag. 101. &
lib. 4. c. 6.
pag. 113.
Vide &
donatio-
nis hujus
confirmati-
onem su-
pra Num.
XIX.

IN nomine Sanctæ & individue Trinitatis, Henricus divina favente Clementia Rex. Cum regie dignitatis sit: jus cuilibet servare suum, præcipue tamen ecclesiastica jura nobis observanda videntur, quia si peccandum, tolerabilius in hominem quam in Deum, si non peccandum, reverentius tamen Deo, quam hominibus obsequendum. Nos quidem patrum præcedentium vestigia imitari optantes, augere bona Ecclesiastica, aucta retinere, nostroque in quantum possumus patrociniò tueri debemus, quatenus nostra tenera ætas ad virile robur anhelans, promoveri sperans, & dandi in Deo gloriam assequatur, & data inter homines confirmandi gratiam non amittat. Vniuersis igitur sanctæ Dei Ecclesiæ nostrisque fidelibus, tam futuris
quam

quam presentibus notum esse volumus, qualiter Dominus Adalbertus sanctæ Hammaburgensis Ecclesiæ Archiepiscopus, patronus & fidelis noster, clementiæ nostræ serenitatem adiit, supplicando, quatenus eidem Ecclesiæ, quæ est in honore sancti Salvatoris ejusque intemeratæ genitricis perpetuæ virginis Mariæ, & beati Iacobi Apostoli consecrata, comitatum Bernhardi Comitis daremus in proprium. Vnde ad promerenda patriæ cælestis gaudia, & ad prolonganda sub divina semper defensione nostræ vitæ curricula, & ad explendam nostrorum petitionem fidelium, videlicet dilecti magistri nostri Annonis Archiepiscopi Coloniensis, Sigifridi Archiepiscopi Moguntini, Burchardi Halberstadensis, Gutharii Babenbergensis, Adalberonis VVurziburgens. Episcoporum, Ottonis Ducis, Bertoldi Ducis, Ottonis Marchionis, Fritherici Comitis Palatini, Eckiberti Comitis, consentire decernentes; remunerantes quoque prædicti Archiepiscopi iuge seruitium quod patri nostro, & nobis incessibili devotione exhibuit, eundem Comitis prænominati comitatum in pagis Emisgoa, VVestfala, & Angeri situm, cum universis appendicijs ejusdem Comitis beneficia respicientibus, hoc est, utriusq; sexus mancipijs, arvis, edificijs, agris, pratis, pascuis, terris cultis, & incultis, aquis, aquarum decursibus, molis, molendinis, piscationibus, exitibus & redditibus, viis & in viis, quasitis & inquirendis, mercatis, monetis, theloniis, forstium etiam cum nostro banno regali per omnem comitatum, hiis tantum venationibus exceptis, quas nos aut prædecessores nostri, Romanorum scilicet Imperatores, vel Fran-

Francorum Reges, Ecclesis vel Principibus per regij aucto-
 ritatem precepti largiendo contulimus, sanctæ Hammabur-
 gensi Ecclesie pro nostræ ut diximus nostriq; progenitoris ani-
 mæ remedio, perpetuo jure possidendum, omni præsentium
 vel succedentium contradictione remota, in proprium tradi-
 dimus, atque donavimus. Confirmamus igitur munificentia
 regia eidem Ecclesie libertatem per omnia retinendam, &
 bona omnia quæ à Carolo Magno prædecessores nostri,
 Romanorum siquidem Imperatores, vel Francorum Re-
 ges usque ad tempora nostra prænominate Ecclesie concess-
 runt, & nos habendum ei omni tempore, atque jure perpetuo
 possidendum, per nostri precepti paginam concedimus, omni
 nostra & nostrorum successorum, cunctorumque mortalium
 minorum vel majorum inquietatione remota. Parochias
 scilicet, decimas, terras cultas, & incultas, comitatus, mer-
 catos, monetas, thelonea, foresta, cum omni utilitate, quæ
 describi vel quoquomodo inde provenire poterit. Et ut hæc
 nostra regalis traditio stabilis & inconvulsa per succedentium
 momenta temporum permaneat, hanc chartam inde conscri-
 ptam, manu propria, ut infra videtur, corroborantes, sigilli
 nostri impressione jussimus insigniri. Data IX. Kalend. No-
 vembris, Anno Dominicæ incarnationis M. LXXII. Indicti-
 one II. Anno autem ordinationis Domini Heinrichi quarti
 Regis VIII. regni verò VI. Actum Ratisbonæ in Dei nomi-
 ne feliciter, Amen.

DIPLO.

DIPLOMA HENRICI IMP. DE COMITATV VDONIS
MARCHIONIS.

IN nomine sanctæ & individue Trinitatis, Henricus divina favente clementia Rex. Cum regie dignitatis sit jus cuique servare suum, præcipue tamen Ecclesiastica jura nobis observanda videntur, quia si peccandum, tolerabilius in hominem quam in Deum, si vero non peccandum, reverentius tamen Deo quam hominibus obsequendum. Nos quidem patrum præcedentium vestigia imitari optantes, augere bona ecclesiastica, aucta retinere, nostrorum in quantum possumus patrocinio tueri debemus, quatenus nostra tenera ætas ad virile robur anhelans promoveri, si promoverit sperans, & dandi in Deo gloriam consequatur, & data inter homines confirmandi gratiam non amittat. Universis igitur sanctæ Dei Ecclesiæ nostrisque fidelibus, tam futuris quam presentibus notum esse volumus, qualiter dominus Adalbertus, sanctæ Hammaburgensis Ecclesiæ Archiepiscopus patronus & fidelis noster, clementiæ nostræ serenitatem adiit supplicando, quatenus eidem Ecclesiæ, quæ est in honore Dei Salvatoris, ejusque intemeratæ genitricis perpetuæque virginis Mariæ, & beati Iacobi Apostoli consecrata, comitatum Udonis Marchionis, quem pater suus habebat antequam acciperet, daremus in proprium. Unde ad promerenda cælestis patriæ gaudia, & ad prolonganda sub divina semper defensione nostræ temporalis vitæ curricula, & explendam nostrorum petitionem fidelium, videlicet dilecti

Vide Adalbertum lib. 4 cap. V. pag. 113.

magistri nostri Annonis Archiepiscopi Coloniensis, Sigefridi Archiepiscopi Moguntini, Burchardi Halberstadenſis, Guntharii Bavenburgenſis, Adalberonis Virziburgenſis Episcoporum, Ottonis Baiuvariorum Ducis, Bertoldi Ducis, Ottonis Marchionis, Fritherici Comitis Palatini, Ek-kiberti Comitis, decernentes conſentire; remunerantes quoque prædicti Archiepiscopi iuge ſeruitium, quod patri nostro & nobis inceſſabili deuotione exhibuit, eundem prænominati Vdonis Marchionis comitatum in Angeri ſitum, cum uni-uerſis appendiciis ejuſdem Marchionis beneficia reſpicientibus hoc eſt, utriuſque ſexus mancipiis, aris, ædificiis, agris, pratiſ, paſcuſ, terris cultis, & incultis, aquis & aquarum decurſibus, molis, & molendinis, piſcationibus, exitibus & redditibus, viis & inuis, quæſitis & inquirendis, mercatis, monetis, theloneis, foreſtum etiam cum noſtro banno regali per omnem comitatum, iſ tantum venationibus exceptis, quas nos aut prædeceſſores noſtri Romanorum ſcilicet Imperatores vel Francorum Reges, Eccleſiis vel Principibus per regy auctoritatem præcepti largiendo contulimus, ſanctæ Hamma-burgenſi Eccleſiæ pro noſtræ, ut diximus, noſtriq. genitoris animæ remedio, perpetuo iure poſſidendum, omnium præſentium vel ſuccedentium contradictione remota, in proprium tradidimus atque donauimus. Confirmamus autem eidem Eccleſiæ munificentia regia libertatem per omnia retinendam, & bona omnia quæ à Carolo Magno prædeceſſores noſtri, Romanorum ſiquidem Imperatores vel Francorum Reges uſque ad tempora noſtra prænominatæ Eccleſiæ conceſſerunt, &

nos habendum & omni tempore atq̄ jure perpetuo possidendum per nostri precepti paginam concedimus, omni nostra & nostrorum successorum, cunctorumque mortalium majorum vel minorum inquietatione remota. Parochias scilicet, decimas, terras cultas, & incultas, comitatus, mercatos, monetas, thelonea, foresta, cum omni utilitate, quæ describi vel quoquomodo inde provenire poterunt. Et ut hæc nostra regalis traditio stabilis & inconvulsa per succedentium momenta temporum permaneat, hoc inde conscriptum manu propria, ut infra videtur corroborantes, sigilli nostri impressione iussimus insigniri. Data est IX. Kalend. Novembris. Anno Dominicæ Incarnationis M. LXII. Indictione II. Anno autem Domini Heinrichi ordinationis quarti Regis VIII. regni vero VI. Actum Ratisponiæ feliciter, Amen.

XXIV.

FRIDERICI IMP. CONFIRMATIO PRIVILEGIORVM
HAMBURGENSE ECCLESIE CON-
CESSORVM.

IN Dei nomine sanctæ & individue Trinitatis, Fridericus divina favente clementia, Romanorum Imperator Augustus. In examine cuncta Dei conspicientes equali, meritum fors credimus dantis & corroborantis. Credimus etiam ad Imperialem Majestatem nostram pertinere totius Imperij curas, præcipueq̄ omnium Sanctarum Dei Ecclesiarum commoda considerare, & omnia eis adversantia sub omni festinantia abolere, ne vel gravi incommoditate vilescant, vel qualibet nacta occasione à pristino cultu & religi-

Est & hoc inter Privilegia Archiepiscopi ecclesie Hamburg à Lindenbergio edita. pag. 111.

que recedant. Quatenus dum hoc pro amore, pariterque timore Dei fideliter peragimus, illorum qui bona sua pro affectu Deo contulerunt, meritis & gloria communicemus. Noverint igitur omnium Christi Imperijque nostri fidelium tam præsens ætas, quam successura posteritas, qualiter dilectus noster Hartvvicus Hammaburgensis Archiepiscopus obtulit Majestati nostræ privilegium Divi & Augustissimi Imp. Hludovici, primi fundatoris & constructoris Hammaburgensis Ecclesiæ, supplicans nobis, ut bona, possessiones, iura, immunitates, terminos, sicut præfatus gloriosissimus Imperator instituit, nos æternæ stabilitatis vigore, prædictæ Ecclesiæ confirmaremus. Nos itaque pia facta prædecessoris nostri clarius intuentes, & divinæ dexteræ opus per manum Christi sui completum debita affectione cordis amplectentes, quicquid in Hammaburgensi Ecclesia statuit, statuimus, quod donavit donamus, & nostra Imperiali auctoritate confirmamus. In memoriam revocantes, omnibus tam futuræ, quam præsentis vitæ fidelibus, quod cella Rodenach vocata, à sanctissimo Imperatore Carolo Magno prænominata Ecclesiæ sit donata, & cella Turholt in comitatu Flandriæ sita, donatione Hludovici Imperatoris ad perennem Hammaburgensis Ecclesiæ jurisdictionem debeat pertinere. Recolimus quoque rem magna veneratione dignissimam, quod in eodem loco trans Albiam Hammaburch nuncupato, idem gloriosissimus Imperator Hludovicus proprii vigoris Archiepiscopalem, & super omnes Ecclesias Danorum, Sueonum, Norvvegiorum, Farriæ, Gronlandorum, Hal-
 lingo.

Fuit hic
 Hartvvicus
 quartus à
 Liemaro
 seditque
 annos xx.
 Vide
 apud Lin.
 denb. og.
 scriptorem
 Histor. Ar-
 chepisc.
 Brem. à p.
 54. ad 59.

lingolandonum, Islandonum, Scredevindonum & omnium Septentrionalium partium, metropolitanam sedem constituit, & ut in futurum omnibus casibus sepedictæ Ecclesie obviare posset, ne quisquam Episcoporum aliquam sibi trans Albiam vel alicubi in prædicta parochia vindicare debeat potestatem, certo limite eam circumscripsit. Terminos itaque quos Imperator Hludovvicus posuit, & eos quos Otto Imperator postmodum ex consilio Principum præfatæ Ecclesie designavit, juxta temporum æquam considerationem immutatos conservamus, & nostra Imperiali auctoritate confirmamus; quod sint videlicet termini ejusdem Ecclesie ab Albia flumine deorsum usque ad mare Oceanum, & sursum per Slavorum provinciam usque an fluvium Pene, & per ejus decursum usq; ad mare Orientale, & per omnes prædictas Septentrionis nationes. Omnes quoque paludes infra si ve juxta Albiam positas, cultas & incultas, infra terminos ejusdem parochiæ, sicut ab Imperatore Hludovico positæ sunt, & nos ponimus, ut trans Albiam se & sua ab incursum paganorum securius in his occultari queant. Et ut hæc confirmationis auctoritas sui vigoris perpetuam obtineat firmitatem, præsentem inde paginam conscribi, & sigilli nostri impressione insigniri iussimus, adhibitis idoneis testibus, quorum hæc sunt nomina: Arnoldus Moguntinensis Archiepiscopus, Everhardus Bambergensis Episcopus, Geberhardus Virzebergensis Episcopus, Albertus Aquensis Præpositus, Gerhardus Magdeburgensis Præpositus. Fridericus Dux

Sueonum, Chonradus Palatinus Comes de Rheno, Hludovicus Provincialis Comes Thuringiæ, Marquardus de Gumbach.

SIGNVM DOMINI FRIDERICI ROMANORVM IMPERATORIS INVICTISSIMI.

Ego REINALDVS Cancellarius vice Moguntinensis Archiepiscopi & Archicancellarii recognovi.

Data Franckenvort XVII. Kalend. Aprilis, Indiæ. VI. Anno ab subcarnatione Domini Millesimo Centesimo, Quinquagesimo octavo, regnante Domino FRIDERICO Romanorum Imperatore Augusto, Anno regni ejus VI, Imperii vero III.

E BONIS